

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

NUORTEN TUKEMINEN PERUSKOULUN JA TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN NIVELVAIHEESSA

Kirjallisuuskatsaus

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystieteiden
Opinnäytetyö
Syksy 2014
Heidi Hartikainen
Jonna Hännikäinen

Lahden ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma

HARTIKAINEN, HEIDI
HÄNNIKÄINEN, JONNA

Nuorten tukeminen peruskoulun ja toisen
asteen koulutuksen nivelvaiheessa
Kirjallisuuskatsaus

Terveystyön opinnäytetyö, 45 sivua, 10 liitesivua

Syyskuu 2014

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kirjallisuuskatsauksen avulla, mitkä tukimuodot ovat toimivia ohjattaessa nuorta toisen asteen opintoihin. Tavoitteena on selvittää, mitä tutkittua tietoa aiheesta on jo olemassa. Tietoa voidaan hyödyntää kehitettäessä tukimuotoja peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Tutkimuskysymyksinä olivat 1) Millaisia kokemuksia nuorilla on saamastaan tuesta peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa?, 2) Miten nuoret kehittäisivät nivelvaiheohjausta? ja 3) Miten kouluterveydenhoitaja voi omaa ammattitaitoaan hyödyntäen tukea nuoria peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa? Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Opinnäytetyö liittyy ”Osallisuutta ohjauksen keinoin” – projektiin, joka keskittyy nuorten tukemiseen peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa.

Tietokannat, joista mukaan otetut aineistot löytyivät olivat Melinda, Google Scholar ja Cinahl Ebsco. Lisäksi yksi tutkimus oli Lahden ammattikorkeakoulun Reppu-sivustolta. Aineistosta viisi oli suomenkielisiä tutkimuksia ja yksi englanninkielinen hanke.

Tulokset osoittivat, että nuoret olivat tyytymättömiä saamaansa nivelvaiheohjaukseen. Ohjaus oli puutteellista ja tuki koettiin niukaksi. Ongelmien ennaltaehkäisy oli vähäistä ja varhainen puuttuminen vaikeaa. Nuoria ei tuettu yksilöllisesti, vaikka moni nuori olisi sitä tarvinnut. Työkokemukset koettiin hyödyllisiksi ja oppiaineet työelämästä irrallisiksi. Kotoa saatu tuki oli nuorille tärkeää. Ohjauksen tulee olla kokonaisvaltaista ja asiakaslähtöistä. Tietoa jatkokoulutusmahdollisuuksista toivottiin enemmän. Nuoret toivoivat lisää myönteistä palautetta, kannustusta ja välittämistä. Oppilaanohjaajien tulee olla näkyvämpiä ja oppilaanohjausta on kehitettävä muun muassa lisäämällä vierailuja eri oppilaitoksiin. Oppilashuollon resursseja on lisättävä. Terveystyöntekijällä ei katsottu olevan suurta roolia nivelvaiheen ohjauksessa. Ohjaus koulussa kuului pääasiassa opinto-ohjaajille sekä opettajille.

Jatkokehittämishankkeina voi tutkia terveystyöntekijän roolia nivelvaiheen ohjauksessa. Vertaistuen ja uuden hakumenettelyn vaikutusta voi myös tutkia.

Asiasanat: nuoret, siirtymävaihe, peruskoulu, jatkokoulutus, tukeminen

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Nursing

HARTIKAINEN HEIDI
HÄNNIKÄINEN JONNA

Support for young people in the
transition phase between comprehensive
school and secondary education
Literature review

Bachelor's Thesis in Public Health Nursing, 45 pages, 10 pages of appendices

Autumn 2014

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to find out by literature review which ways are practical when supporting young people's transition between a comprehensive school and postgraduate studies. The aim was to find out what information about this subject already exists. Information can be used in developing forms of support in the transition phase. The research questions were 1) What kind of experiences young people have about the support they get in the transition phase?, 2) How would young people develop the guidance in the transition phase? and 3) How school nurses can support young people using their own professional skills in the transition phase? This thesis was conducted as a narrative literature review and it is related to the project called "Participation through different ways of guidance" which focuses on supporting young people in the transition phase between a comprehensive school and postgraduate studies.

The material was collected from Melinda-, Google Scholar- and Cinahl Ebsco-databases. One study was found on the Reppu-website of Lahti University of Applied Sciences. The material consists of five Finnish studies and one English project.

The results showed that young people were discontent with the support they got in the transition phase. The guidance was insufficient and they did not get enough support. There was a lack of problem prevention and early intervention was difficult. The young people were not supported individually even though they would have needed it. They felt that work experience was useful and school subjects were not related to working life. The support they received at home was considered important. Guidance should be comprehensive and customer-oriented. Young people need more information about postgraduate studies. They wanted more positive feedback, support and caring. School counselors should be more accessible and student counselling need to be improved for example by increasing visits to other schools. The resources of student welfare services must be increased. The school nurse did not have a very big role as a counselor in the transition phase. Counselling belongs mainly to school counselors and teachers.

In the future more studies could be conducted about school nurses as counselors in the transition phase. Peer support and the new application procedures could be researched more closely.

Key words: young people, transition phase, comprehensive school, secondary studies, support

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	OPINNÄYTETYÖN KESKEISET KÄSITTEET	3
2.1	Nuoret, peruskoulu ja toisen asteen koulutus	3
2.2	Tukimuodot	4
2.3	Nivelvaihe ja syrjäytyminen	4
2.4	Kouluterveydenhuolto	5
3	NUORTEN KOULUTUKSELLINEN SYRJÄYTYMINEN	7
4	NUORTEN SIOITTUMINEN JATKO-OPINTOIHIN	8
5	TUKI PERUSKOULUSSA	10
5.1	Koulutuspaikan saantiin vaikuttavia tekijöitä	11
5.2	Koulun rooli	12
5.2.1	Opettajan rooli	12
5.2.2	Oppilaanohjaus	12
5.2.3	Kouluterveydenhoitajan rooli	14
5.3	Kodin ja huoltajien rooli	15
6	OSALLISUUTTA OHJAUKSEN KEINAIN -PROJEKTI	17
7	TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYS	18
8	KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTUS	19
8.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	19
8.2	Aikataulu	20
8.3	Aineiston hankinta	20
8.4	Aineiston analysointi	22
9	TULOKSET	26
9.1	Nuorten kokemuksia saamastaan tuesta ja kehittämisehdotukset	26
9.1.1	Yksilöllinen tuki ja vertaistuki	26
9.1.2	Palaute, kannustus ja välittäminen	27
9.1.3	Nuorten aktivoiminen ja koulun ilmapiiri	28
9.1.4	Tietoa jatkokoulutuksesta ja työkokemukset	28
9.1.5	Oppilaanohjauksen kehittäminen	29
9.1.6	Opettajan ja kodin merkitys	30

9.2	Kouluterveydenhoitajan rooli nivelvaiheessa	31
10	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	33
11	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	37
12	JATKOKEHITTÄMISHANKKEET	39
	LÄHTEET	40
	LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Peruskoulutus muodostaa perustan ihmisen oppimiselle ja työn tekemiselle. Tämän vuoksi koulutuksen tulee onnistua mahdollisimman hyvin. (Kuronen 2010, 15.) Nuorten odotetaan jatkavan opintojaan vielä peruskoulun jälkeen, koska suomalaisessa kulttuurissa arvostetaan koulutusta ja kouluttautumista (Kuronen 2010, 15; Jahnukainen 2005, 42). Mahdollisimman pitkälle kouluttautunutta pidetään elämässään onnistuneena, kun taas koulutuksen kesken jättämistä tai vähemmän arvostetun koulutusalan valitsemista pidetään merkinä epäonnistumisesta (Jahnukainen 2005, 42). Koulutuksen arvostaminen näkyy muun muassa siinä, että korkeimmin koulutetuilla on parempi palkka (Flammer & Alsaker 2006, 241).

Suomen koulujen toimintaa ohjaa perusopetuslaki. Siinä säädetään perusopetuksesta, oppivelvollisuudesta, esiopetuksesta, lisäopetuksesta, maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta sekä aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Opetuksessa tulee noudattaa valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita eli opetussuunnitelmaa. Tavoitteena on riittävän yhdenvertaisuuden turvaaminen koulutuksessa koko Suomessa. Opetuksen on edistettävä oppilaiden terveyttä, kasvua ja kehitystä, joten se tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaan. Opetuksen tulee myös kehittää oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutukseen sekä antaa valmiuksia kehittää itseään elämänsä aikana ja sen tulee tapahtua yhteistyössä kodin kanssa. (Perusopetuslaki. 628/1998.)

Suomen koulutusjärjestelmän tavoitteena on turvata kaikille nuorille mahdollisuus toisen asteen opintoihin. Toisen koulutusasteen ulkopuolelle jää vuosittain noin 3000–4000 nuorta, mikä on 5–7 prosenttia ikäluokasta. Osa näistä nuorista löytää kuitenkin itselleen oppisopimuspaikan tai sellaisen ammatillisen koulutuksen, joka ei kuulu yhteishaun piiriin. (Väestöliitto 2014.)

Suomalaisen koulutusjärjestelmän tarkoitus on tarjota jokaiselle tasavertainen kouluttautumismahdollisuus. Nykyisin nuoret hyödyntävät nämä mahdollisuudet hyvin ja suuri osa nuorista hankkii vähintään toisen asteen koulutuksen.

(Jahnukainen 2005, 42.) Se ura, jonka nuoret valitsevat, ei välttämättä ole se mitä he tekevät koko loppuelämänsä. Heidän täytyy jatkuvasti kehittää ammatitaitoaan ja omaksua uusia toimintatapoja tai hankkia kokonaan uusi ammatti. Jatkuva koulutus on yksi työelämän perusteista. (Flammer & Alsaker 2006, 242.)

Opinnäytetyön aihe käsittelee peruskoulun päättävien nuorten tukemista ja ohjaamista peruskoulun ja toisen koulutus asteen nivelvaiheessa. Aihe liittyy Osallisuutta ohjauksen keinoin -projektiin. Projektista kerrotaan myöhemmin lisää luvussa 6.

Opinnäytetyö toteutetaan kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, jonka pohjana käytetään aihepiiriin liittyviä tutkimuksia. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kirjallisuuskatsauksen avulla, mitkä tukimuodot ovat toimivia ohjatessa nuorta toisen asteen opintoihin. Tavoitteena on selvittää, mitä tutkittua tietoa aiheesta on jo olemassa. Tietoa voidaan hyödyntää kehitettäessä tukimuotoja peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheessa. Kouluasteiden välisten nivelvaiheiden toimintamuotoja kannattaa kehittää, koska niiden avulla voidaan ehkäistä nuorten koulutuksellisen syrjäytymisen riskiä (Lämsä & Jylhä 2009, 8). Se myös edistää nuorten terveyttä ja hyvinvointia. Kouluterveydenhoitaja on tässä keskeisessä roolissa.

2 OPINNÄYTETYÖN KESKEISET KÄSITTEET

Työn keskeiset käsitteet ovat nuoret, peruskoulu, toisen asteen koulutus, tukimuodot, nivelvaihe, syrjäytyminen sekä kouluterveydenhuolto. Seuraavaksi määritellään mitä näillä käsitteillä tarkoitetaan.

2.1 Nuoret, peruskoulu ja toisen asteen koulutus

Nuoret elävät kehitysvaihetta, joka sijoittuu lapsuuden ja aikuisuuden välille. Silloin nuoren fyysinen ja psyykinen minä kehittyy ja sosiaaliset suhteet muuttuvat. Nuoruus alkaa puberteetista ja päättyy aikuisen persoonallisuuden kehityttyä. Tässä vaiheessa nuori irrottautuu lapsen roolista perheessään, ja tähän liittyy usein ristiriitoja ja voimakkaita tunteita. (Hietala, Kaltiainen, Metsärinne & Vanhala 2010, 40, 44.) Tässä työssä nuorilla tarkoitetaan peruskoulun päättäviä yhdeksäsluokkalaisia. Hietalan ym. (2010) mukaan, nuori joutuu tällöin tekemään merkittäviä tulevaisuuteen vaikuttavia valintoja, kuten päättämään jatko-opiskelupaikkansa. Nuori joutuu kohtaamaan uusia asioita ja tilanteita ja huolehtimaan omista asioistaan myös yksin. (Hietala ym. 2010, 45.)

Peruskoululla tarkoitetaan sellaisia oppilaitoksia, joissa kokonaisille ikäluokille annetaan yleissivistävää perusopetusta. Oppivelvollisuusikä on 7–16. Peruskoulu kestää yhdeksän vuotta. (Tilastokeskus 2014b.) Peruskoululla on suuri merkitys lapsen ja nuoren elämässä. Siellä omaksutaan tiedot ja taidot, joita elämässä tarvitaan. Se on yhteisö, jolla on paljon nuoren kehitykseen ja terveyteen liittyviä merkityksiä. (Hietala ym. 2010, 58.)

Toisen asteen koulutus tarkoittaa peruskoulun jälkeen olevaa koulutusta. Toisen asteen koulutukseen haetaan peruskoulun päättötodistuksella. Suomessa toisen asteen koulutukseen kuuluvat lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus. Lukiokoulutus tähtää ylioppilastutkintoon ja se antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden ammattikorkeakouluun ja yliopistoon. Opinnot kestävät kolme vuotta. Ammatillinen koulutus on joko oppilaitosmuotoista tai oppisopimuskoulutusta. Myös ammatillisen koulutuksen tutkinnot ovat kolmivuotisia, joista saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden. (Tilastokeskus 2014a.)

Toisella asteelle on mahdollista suorittaa myös niin sanottu kaksoistutkinto, jolloin saa sekä lukio- että ammatillisen koulutuksen.

2.2 Tukimuodot

Ensisijainen vastuu nuoren kasvatuksesta on huoltajilla, mutta koulun tulee antaa tukea tähän. Kodin ja koulun yhteistyö on erityisen tärkeää nuoren tukemisessa. Jokaisen opettajan on ohjattava nuorta sekä tuettava persoonallisuuden kasvua. Tukitoimet tulee aloittaa mahdollisimman varhain ja sen on oltava kokonaisvaltaista. (Hyvällä mallilla 2011, 9.)

Jokaisessa peruskoulussa on oppilashuoltoryhmä, jonka tehtävänä on huolehtia nuoren oppimisen perusedellytyksistä eli fyysisestä, sosiaalisesta sekä psyykkisestä hyvinvoinnista. Oppilashuollon tehtäviin kuuluu siis myös nuorten tukeminen. Oppilashuollon toiminta on moniammatillista ja siihen osallistuvat muun muassa rehtori, kouluterveydenhoitaja ja kuraattori. (Hyvällä mallilla 2011, 9.)

Nuorelle on annettava positiivista palautetta ja hänen kanssaan on mietittävä, mitkä ovat realistiset tavoitteet jatko-opintojen suhteen. Siirryttäessä peruskoulusta jatko-opintoihin tuki- ja ohjaustoimien tulisi olla turvallinen jatkumo. Tämän mahdollistaa perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitosten tiivis yhteistyö. (Hyvällä mallilla 2011, 9.) Tässä työssä tukimuodoilla tarkoitetaan niitä tukitoimia, joita nuorille tulee antaa peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa.

2.3 Nivelvaihe ja syrjäytyminen

Koulunkäyntiin liittyy erilaisia niin sanottuja nivelvaiheita. Näitä vaiheita kutsutaan välillä myös siirtymävaiheiksi. Tällaisia vaiheita ovat siirtyminen varhaiskasvatuksesta perusopetukseen, alkuopetuksesta luokille 3–6, alakoulusta yläkouluun ja perusopetuksesta toiselle asteelle. (Kärkkäinen 2013.) Tässä työssä nivelvaiheella tarkoitetaan siirtymistä perusopetuksesta toiselle asteelle. Nivelvaiheissa nuoren ongelmat voivat kärjistyä sekä elämäntietä vaikeutua (Kuronen 2010, 171). Peruskoulun ja toisen asteen välisessä nivelvaiheessa nuoret

tekevät tärkeitä ratkaisuja koskien tulevaa ammattiuraa ja koulutuspolkuja. Peruskoulun tulee tukea nuorta tässä kehitysvaiheessa. (Opetusministeriö 2005, 10–11.)

Syrjäytyminen tarkoittaa, että ihminen putoaa pois tärkeimmistä yhteiskunnallisista alueista, kuten koulutuksesta, työstä ja sosiaalisista suhteista. Syrjäytymistä on olemassa monenlaista, muun muassa koulutuksellinen syrjäytyminen, sosiaalinen syrjäytyminen ja normatiivinen syrjäytyminen. (Lehtonen & Lehkonen 2008, 53.) Koulutuksen ja työpaikan puuttuminen on yksi merkittävimmistä syrjäytymiseen johtavista tekijöistä (Seppänen 2012, 1023). Tässä työssä syrjäytymisellä tarkoitetaan juuri tätä riskiä nuorten syrjäytymiseen. Peruskoulusta elämäkouluun - Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäkulusta peruskoulun jälkeen - tutkimuksessa havaittiin, että syrjäytymisriskiin viittaavia tekijöitä ovat kiusatuksi joutuminen, keskittymisvaikeudet, arkuus ja oppimisvaikeudet (Kuronen 2010, 201). Syrjäytyessään henkilön itsearvostus sekä pätevyyden tunne heikkenee. Kyse on henkilön elämähallinnasta, mutta myös yksilön ja yhteisön välisistä heikkouksista. (Vertanen 2008, 16.) Syrjäytymistä tulisi ehkäistä kaikin mahdollisin keinoin. Syrjäytymisen ehkäiseminen vaikuttaa suuresti yksilön hyvinvointiin ja sillä on myös suuri kansantaloudellinen merkitys. (Lehtonen & Lehkonen 2008, 54.) Syrjäytymisvaarassa olevia nuoria tulee tukea moniammatillisesti (Seppänen 2012, 1023).

2.4 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuoltoa ohjaa terveydenhuoltolaki. Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011 -asetus varmistaa, että koko maan kouluterveydenhuollon palvelut ovat laatu- ja palvelutasoltaan yhteneväisiä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014.) Kunta on velvollinen järjestämään kouluterveydenhuollon palvelut kaikkien alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille (Hietanen-Peltola 2013a). Kunnat laativat kouluterveydenhuollolle toimintaohjelman yhteistyössä opetus- ja sosiaalitoimen kanssa. Kunnat myös nimeävät henkilön, joka vastaa kouluterveydenhuollosta.

(Sosiaali- ja terveysministeriö 2014.) Kouluterveydenhuolto on maksutonta ja se on saatavilla koulupäivien aikana koululla ja sen välittömässä läheisyydessä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014).

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu muun muassa kasvun ja kehityksen seuranta, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, huoltajien kasvatuksen tukeminen, pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa, kouluympäristön sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta sekä suun terveydenhuolto. Terveystarkastukset, jotka kattavat koko ikäluokan, muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Terveystarkastuksista kolme ovat niin sanottuja laajoja terveystarkastuksia, joissa otetaan huomioon koko perheen terveys ja hyvinvointi. Niiden avulla pyritään tunnistamaan perheiden tuen tarpeet mahdollisimman varhain sekä tukemaan vanhemmuutta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014.) Laajat terveystarkastukset suoritetaan ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla (Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 338/2011, 9§).

Terveystarkastusten lisäksi asiakkaita tavataan yksilöllisen tarpeen mukaan. Avoimet vastaanotot ovatkin tärkeä työmuoto. Näille vastaanotoille oppilaat voivat tulla varaamatta aikaa. Lisäksi kouluterveydenhuolto on mukana laatimassa koulun oppilashuollon suunnitelmaa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014.)

Kouluterveydenhuolto on moniammatillista yhteistyötä, jossa terveydenhoitaja ja lääkäri toimivat työparina. Yhteistyökumppaneita ovat lisäksi opettajat, koulukuraattorit ja -psykologit. Kouluterveydenhuoltotyö kuuluu oppilashuoltotyöhön, johon osallistuu koko koulun henkilöstö. (Hietanen-Peltola 2013a). Myös oppilashuollon tehtävänä on huolehtia oppilaiden oppimisesta sekä fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014).

3 NUORTEN KOULUTUKSELLINEN SYRJÄYTYMINEN

Koulutuksen puuttuminen on yksi merkittävimmistä syrjäytymiseen johtavista tekijöistä (Lehtonen & Lehtonen 2008, 53). Mielenkiinto koulutuksellista syrjäytymistä kohtaan onkin suurta sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla (Vilppola 2007, 53). Suurimmat riskit koulutukselliseen syrjäytymiseen ovat eri kouluasteiden nivelvaiheissa (Lämsä & Jylhä 2009, 7).

Riskejä koulutukselliseen syrjäytymiseen voivat olla oppimisvaikeudet, sosio-emotionaaliset ongelmat, heikko itsearvostus, huono koulumotivaatio, koulupelko, erilaiset psykosomaattiset oireet, koulupinnaus ja koulunkäynnin keskeyttäminen (Vertanen 2008, 15–16). Poikkeava käytös on tyypillistä syrjäytymisvaarassa oleville nuorille, he voivat olla esimerkiksi kiusattuja tai kiusaajia (Vilppola 2007, 56). Kodin merkitys on yleensä korostunut nuorten koulutuksellisen syrjäytymisen riskitekijänä. Koulutuksesta syrjään jäämisellä on usein yhteyksiä myös muihin syrjäytymisen osa-alueisiin sekä ongelmien kasautumiseen. (Lehtonen & Lehtonen 2008, 53; Vertanen 2008, 14.)

Koska syrjäytymisriski kasvaa nuoren jäädessä ilman toisen asteen koulutuspaikkaa, tulee häntä tukea oikean opiskelupaikan löytämisessä (Vertanen 2008, 13). Koulutuksellista syrjäytymistä voidaan ehkäistä oikeanlaisella ohjauksella ja tukimuodoilla (Opetushallitus 2004, 258). Koulut voivat kuitenkin omalta osaltaan myös edistää nuorten syrjäytymistä. Koulujen onkin tärkeää selvittää miten ja kuinka paljon ne tuottavat syrjäytymistä. Koulujen tulee pyrkiä siihen, että nuoria kohdeltaisiin tasa-arvoisesti, arvostavasti ja kannustavasti. Näin koulu voi olla ehkäisemässä syrjäytymisen alkamista tai katkaisemassa sitä. (Lehtonen & Lehtonen 2008, 54; Vertanen 2008, 16.)

Erityisesti tukea ja ohjausta tulee antaa nuorille, joilla siirtyminen peruskoulusta toiselle asteelle pitkittyä tai on vaarassa pitkittyä. Tähän riskiryhmään kuuluvat nuoret, jotka eivät hae ollenkaan toisen asteen opiskelupaikkaa tai eivät saa sitä vaikka ovat hakeneet. Osa nuorista peruuttaa saamansa opiskelupaikan, eivät aloita opintojaan tai keskeyttävät opintonsa heti niiden alettua. (Opetusministeriö 2005, 11.)

4 NUORTEN SIOITTUMINEN JATKO-OPINTOIHIN

Tilastokeskuksen koulutustilastojen mukaan 8,5 prosenttia peruskoulun päättäneistä jäi ilman tutkintoon johtavaa jatko-opiskelupaikkaa vuonna 2012 (Tilastokeskus 2014d). Määrä on edellistä vuotta pienempi, jolloin 9 prosenttia yhdeksäsluokkalaisista jäi jatko-opintojen ulkopuolelle (Tilastokeskus 2012).

Vuonna 2012 peruskoulun päättäneitä oli 61 100, heistä puolet jatkoi lukioon ja 41,5 prosenttia toisen asteen ammatilliseen koulutukseen. Loput eivät jatkaneet välittömästi tutkintotavoitteista opiskelua, mutta osa heistä jatkoi opiskelua esimerkiksi peruskoulun lisäopetuksessa eli kymppiluokalla tai ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavassa ja valmistavassa koulutuksessa eli ammattistartissa. Kokonaan jatko-opintoihin hakematta jätti 1,7 prosenttia. (Tilastokeskus 2014d.) Vuonna 2011 jatko-opintoihin ei hakenut 1,5 prosenttia peruskoulun 9. luokan päättäneistä eli määrä kasvoi hieman seuraavana vuonna (Tilastokeskus 2012). Taulukossa 1 esitetään kuinka moni 9. luokan päättäneistä oppilaista jatkoi opintojaan lukiossa tai ammattikoulussa ja kuinka moni ei jatkanut tutkintotavoitteista opiskelua vuosina 2005–2012.

Taulukko 1. Peruskoulun 9. luokan päättäneiden välitön sijoittuminen jatko-opintoihin 2005–2012 (Tilastokeskus 2014c).

Valmistumisvuosi	Peruskoulun 9. luokan päättäneet		Jatkoi opiskelua lukiokoulutuksessa		Jatkoi opiskelua toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa		Ei jatkanut tutkintotavoitteista opiskelua	
	Yhteensä	%	Yhteensä	%	Yhteensä	%	Yhteensä	%
2005	63 297	100,0	33 706	53,3	24 925	39,4	4 666	7,4
2006	65 838	100,0	33 666	51,1	26 374	40,1	5 798	8,8
2007	65 235	100,0	33 152	50,8	26 548	40,7	5 535	8,5
2008	64 740	100,0	32 743	50,6	27 100	41,9	4 897	7,6
2009	64 137	100,0	32 200	50,2	26 427	41,2	5 510	8,6
2010	64 215	100,0	32 352	50,4	26 153	40,7	5 710	8,9
2011	63 194	100,0	31 368	49,6	26 064	41,2	5 762	9,1
2012	61 059	100,0	30 539	50,0	25 360	41,5	5 160	8,5

Vuonna 2012 Päijät-Hämeen, Pohjois-Pohjanmaan sekä Uudenmaan maakunnissa oli suhteellisesti eniten sellaisia nuoria, jotka eivät jatkaneet peruskoulun jälkeen missään tutkintoon johtavissa opinnoissa. Uudenmaan maakunnassa oli suhteellisesti eniten lukiossa opintojaan jatkavia nuoria, Kymenlaaksossa puolestaan ammatillinen koulutus oli suosituimpaa. (Tilastokeskus 2014d.)

5 TUKI PERUSKOULUSSA

Nuorten oppimista tulee tukea koko peruskoulun ajan ja siihen tulee kiinnittää paljon huomiota etenkin peruskoulun loppupuolella. Näin varmistetaan se, että oppilaiden oppimisen taso on riittävä eikä se siis ole esteenä jatko-opiskelupaikan hankkimiselle. (Vertanen 2008, 13.)

Toiselle koulutusasteelle siirtyvällä nuorella on edessään monenlaisia muutoksia. Tällaisia voivat olla koulunvaihto, kotoa pois muuttaminen sekä muuttuvat suhteet itseen ja läheisiin. Nämä muutokset kasautuvat yleensä lyhyelle aikavälille. (Lämsä & Jylhä 2009, 7.) Tästä nivelvaiheesta tulee tehdä mahdollisimman ongelmaton, sillä se on erityisen kriittinen vaihe (Vertanen 2008, 19). Tämä vaatii peruskoulun ja toisen asteen opinto-ohjauksen tiivistä yhteistyötä (Pirttiniemi 2005, 37). Yhteistyön lähtökohtana tulee kuitenkin olla nuoren etu ja opetuksen järjestäminen nuorten omien edellytysten ja tarpeiden mukaan (Lämsä & Jylhä 2009, 8).

Nuorta tulee ohjata jatko-opintoihin hakemisessa (Opetusministeriö 2005, 11). Tämän nivelvaiheen suunnittelu kannattaa aloittaa varhain, koska perehtyminen toisen asteen koulutusvaihtoehtoihin ja muiden alanvalintaan vaikuttavien tekijöiden huomioiminen vie paljon aikaa. Monen nuoren kohdalla suunnittelu kannattaa aloittaa kahdeksannen luokan aikana tai jopa sitä aiemmin. Nivelvaiheen ongelmat voivat vaikuttaa nuoren koulumotivaatioon ja koulusuhteeseen pitkän aikaa. Erityisen tärkeää nuorta on tukea toiselle asteelle siirryttäessä silloin, jos nuorella on jokin vamma, sairaus tai oppimisen vaikeuksia tai nuori ei tiedä lainkaan mitä haluaa tulevaisuudessa tehdä. (Lämsä & Jylhä 2009, 7-8.) Keskeiset toimijat nuorten tukemisessa tässä nivelvaiheessa ovat nuori itse, nuoren vanhemmat sekä perusopetuksen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen, eri oppilaitosten, työvoimahallinnon sekä Kelan työntekijät (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005, 16).

Tieto toisen asteen koulutusvaihtoehtoista luo pohjan nivelvaiheen yksilölliselle suunnittelulle (Lämsä & Jylhä 2009, 7). Yleensä pelkkä tieto ei kuitenkaan riitä vaan nuorille on myös annettava mahdollisuus tutustua eri koulutusvaihtoehtoihin

sekä oppilaitoksissa on hyvä vieraillla, jotta he löytävät mieleisensä koulutuksen ja kävisivät sen loppuun asti (Lämsä & Jylhä 2009, 7; Pirttiniemi 2005, 38). Joskus myös koulutuskokeilut toisen asteen oppilaitoksissa ovat tarpeellisia. Joissakin tilanteissa palaverin järjestämisestä voi olla hyötyä. Palaverissa mukana kannattaa olla nuori, hänen huoltajansa sekä oman koulun että toisen asteen oppilaitoksen henkilöstöä. Hyvällä suunnittelulla voidaan ehkäistä monia toisen asteen koulutuksen aloittamiseen liittyviä ongelmia. (Lämsä & Jylhä 2009, 7.) Tämän vuoksi siihen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Vaikka nuorta tulee tukea, pitää muistaa, että hänen täytyy antaa tehdä itse päätökset oman uravalintansa suhteen. Joskus pelkkä kuunteleminen auttaa eikä nuori välttämättä halua toisilta neuvoja, mielipiteitä tai kysymyksiä. (Petrie 2011, 59.) On hyvä muistaa, että kun nuori tulee kuulluksi voi jopa aiemmin negatiivinen koulusuhde kääntyä nivelvaiheessa positiiviseksi (Lämsä & Jylhä 2009, 8).

5.1 Koulutuspaikan saantiin vaikuttavia tekijöitä

Erityisopetuksen tarve on viime aikoina kasvanut. Toiselle asteelle siirtyminen ja viisaan uravalinnan tekeminen on nuorille vaikeaa. (Harakkamäki 2008, 92.) Peruskoulussa menestyneet ja hyviä arvosanoja saaneet oppilaat saavat todennäköisemmin jatko-opiskelupaikan kuin ne oppilaat, joilla on huono koulumenestys. Koulunkäymisen epäsäännöllisyys ja negatiiviset koulukokemukset lisäävät myös osaltaan riskiä jäädä ilman koulutuspaikkaa. (Pirttiniemi 2005, 33.)

Pojilla on tyttöjä suurempi riski jäädä ilman jatkokoulutuspaikkaa. Tämä selittyy sillä, että pojilla on yleensä huonommat arvosanat sekä heikompi koulumotivaatio. Heikon koulumotivaation takana voi olla koulukiusaaminen, jota tulisi jokaisessa koulussa tehokkaasti ja suunnitelmallisesti ennaltaehkäistä. (Pirttiniemi 2005, 33–35.) Myös ohjaustyön katkokset koulutuksen siirtymävaiheissa voivat vaikuttaa siihen, että nuori jää ilman toisen asteen koulutuspaikkaa (Nykänen 2010, 19).

5.2 Koulun rooli

Koululla on tärkeä rooli, koska se ohjaa nuoren tulevaisuuden suunnitelmia ja elämäntulkua. Koska peruskoulun oppilasaines on muuttunut huomattavasti, tulee koulun ottaa oppilaat entistä enemmän huomioon yksilöinä. Erilaiset oppimistavat tulee ottaa huomioon. (Lehtonen 2008, 73; Vertanen 2008, 35.)

Ihmisen menneisyys vaikuttaa tulevaisuuteen. Koululla on suuri merkitys myönteisten kokemusten antajana ja sosiaalisten taitojen kehittäjänä, etenkin niille oppilaille, joiden sosiaaliset lähtökohdat ovat heikot. (Kuronen 2010, 217.)

5.2.1 Opettajan rooli

Opettajien tärkein tehtävä on tarjota nuorelle sellaisia työkaluja, joiden avulla nuori pystyy soveltamaan oppimaansa ja vastaanottamaan sekä muokkaamaan uutta tietoa. Tarkoituksena on, että nuoresta tulee mahdollisimman itsenäinen ja motivoitunut oppija. (Päätöksen aika! - miten tukea nuoren tietä peruskoulusta toiselle asteelle ja työelämään 2007, 22.)

Oppilaat näkevät opettajan henkilönä, jolla on kaksi roolia: opettaminen sekä ihmisenä oleminen. Oppilaat kokevat, että he eivät saa tarpeeksi tukea ja positiivista palautetta tulee vähän. Pojat kokevat koulutilanteet ajoittain epäoikeudenmukaisiksi, mikä johtuu osaltaan suurista oppilasryhmistä sekä opetustilanteesta olevista häiriötekijöistä. Koska opettaminen tapahtuu oppitunnilla yleensä yhden opettajan voimin, opettaja ei pysty huomioimaan kaikkia oppilaita tasapuolisesti eikä opetustilanne pysy hallinnassa. (Pirttiniemi 2005, 34.)

Opettajan rooliin kuuluu opettamisen lisäksi myös oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Ohjauksen tulee olla ennaltaehkäisevää. (Hyvällä mallilla 2011, 9.) Opettajan rooli onkin muuttunut yhä enemmän oppimisen ohjaajaksi (Päätöksen aika! - miten tukea nuoren tietä peruskoulusta toiselle asteelle ja työelämään 2007, 22).

5.2.2 Oppilaanohjaus

Suomen lakiin kuuluu, että oppilaille tulee antaa oppilaanohjausta (Perusopetuslaki 628/1998, 11§). Näin ollen se on kirjattu myös opetussuunnitelmaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on tukea oppilaiden kasvua ja kehitystä niin, että oppilas kykenee edistämään omia opiskelunvalmiuksiaan ja sosiaalista kehittymistään. Tämän lisäksi oppilaanohjaus kehittää elämänsuunnittelun kannalta hyödyllisiä tietoja ja taitoja, oppilas oppii muun muassa vuorovaikutustaitoja, itsenäistymistä, vastuunottoa ja erilaisia oppimistyylejä. Ohjauksen avulla oppilaat tekevät ratkaisuja, jotka perustuvat heidän omiin kykyihinsä ja kiinnostuksen kohteisiinsa, koskien opiskelua, koulutusta, arkielämää sekä elämänuraa. Oppilaanohjauksen avulla edistetään myös koulutyön tuloksellisuutta, lisätään kouluhyvinvointia sekä ehkäistään syrjäytymistä. Myös koulutuksellinen, etninen ja sukupuolten välisen erojen tasa-arvo kasvaa. Erityisen tärkeää oppilaanohjaus on peruskoulun ja toisen asteen opintojen nivelvaiheessa. Tällöin oppilaanohjausta tulisi toteuttaa niin, että se ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat. (Opetushallitus 2004, 11, 258.)

Luokilla 1–6 oppilaanohjauksesta vastaavat opettajat muun opetuksen yhteydessä. Siirryttäessä luokille 7–9 oppilaanohjauksesta alkaa vastata erillinen opinto-ohjaaja. Ohjausvastuuta kantavat kuitenkin myös kaikki muut opettajat ja koulun muu henkilökunta. Kouluissa laaditaan erillinen ohjaussuunnitelma siitä, miten ohjaus toteutetaan. Tällöin oppilaan opinpolun ohjaaminen on mahdollisimman sujuvaa. (Rinkinen & Siippainen 2012, 9, 17.)

Eri vuosiluokilla tapahtuva oppilaanohjaus on hieman erilaista ja jokaisella on hieman erilaisia tavoitteita. Vuosiluokilla 7–9 oppilaanohjaukseen kuuluu luokkamuotoinen ohjaus, henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus sekä työelämään tutustuminen. (Opetushallitus 2004, 259.)

Luokkamuotoisen ohjauksen tavoitteena on esimerkiksi, että nuori oppii vuorovaikutustaitoja, oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä hankkimaan tietoa työelämästä. Henkilökohtaisessa ohjauksessa syvennyttään yksilöllisiin kysymyksiin. Tällöin oppilaalla on mahdollisuus keskustella opinnoistaan, koulutus- ja ammatinvalinnoistaan sekä elämäntilanteestaan. Pienryhmäohjauksessa kyse on sosiaalisesta

vuorovaikutuksesta. Tällöin nuori oppii käsittelemään ryhmässä kaikille yhteisiä asioita. (Opetushallitus 2004, 259–260.) Oppilaanohjaus auttaa nuorta koulutukseen ja työelämään siirtymisessä (Viitasalo 2008, 78).

Peruskoulun loppupuolella nuorta tulee ohjata ja tukea jatko-opiskeluvalinnoissa. Häntä tulee ohjata käyttämään erilaisia tiedonhankinta palveluita. Oppilaille tulee järjestää myös työelämään tutustumisjakso. Tällöin oppilas voi hankkia omakohtaisia tietoja työelämästä ja ammasteista niiden aidoissa ympäristöissä. (Opetushallitus 2004, 259.)

Oppilaanohjauksen menetelmät antaa nuorille tietoa, eivät ole toimivia. Nuorille ei pystytä tarjoamaan aikaa, jolloin he pystyisivät tekemään koulutusvalintansa rauhassa ja perustellusti. Yleinen oletamus on, että nuori siirtyy peruskoulun jälkeen joko lukioon tai ammattikouluun. Vaihtoehtoina kuitenkin ovat esimerkiksi myös kymppiluokka ja työpajat, joista ei niinkään keskustella. Jos lukio tai ammattikoulu ei nuoresta tunnu itselle sopivalta, saattaa hän luulla, ettei muita vaihtoehtoja ole, eikä hänelle sopivaa koulutusreittiä löydy. Siksi oppilaanohjauksessa on tärkeää muistaa mainita myös kymppiluokasta ja työpajoista. Nuorille ei ole tarjolla tasa-arvoista tietoa koulutusvaihtoehdosta. Koulutusreittien laajan valikoiman esittely ja hyväksyminen tukee nuoria yksilöllisten valintojen tekemisessä koulutusta ja työelämää koskien. (Viitasalo 2008, 78–80.)

5.2.3 Kouluterveydenhoitajan rooli

Terveydenhoitajalla on monenlaisia rooleja kouluterveydenhuollossa. Näitä rooleja ovat kokonaisvaltaisen terveyden edistäjänä, terveyskasvattajana, luottamushenkilönä, asiantuntijana, tukijana sekä yhteyshenkilönä toimiminen. Terveydenhoitajan tavoitteena on oppilaiden, heidän perheidensä sekä kouluyhteisön terveyden edistäminen. Lisäksi terveydenhoitajalle kuuluu osittain myös oppimisen edistäminen, viihtyvyyden lisääminen sekä työn kehittäminen. Oppimisen edistämiseen kuuluu muun muassa toimiminen oppilashuoltoryhmissä. (Tukkikoski 2009, 36, 55, 58 66.)

Terveydenhoitajat osallistuvat myös ryhmänohjaukseen pitämällä erilaisia oppitunteja. Näin he pyrkivät edistämään nuorten terveystarkastusta. Muun muassa ammatinvalinnanohjaus voi kuulua terveydenhoitajan pitämiin oppitunteihin. (Tukkikoski 2009, 42.)

Kaikille kahdeksaluokkalaisille tehdään laaja terveystarkastus, jolloin arvioidaan mahdolliset terveydelliset rajoitteet ammatinvalinnassa. Tarpeen vaatiessa oppilaan kanssa tehdään koulutussuunnitelma yhdessä koulun oppilaanohjauksen, vanhempien ja tarvittaessa muiden tahojen, esimerkiksi erikoissairaanhoidon tai Kelan kanssa. (Hietanen-Peltola 2013b.)

Opiskelun suuntaa ja ammatin valintaa rajoittavia terveydellisiä tekijöitä on vähän. Motivaatiolla tai sen puutteella on suurempi merkitys. Rajoitteet suhteessa aiottuun opiskelualaan on harkittava jokaisen oppilaan kohdalla yksilöllisesti. Oireiden laatu ja vaikeusaste, lääkitys sekä muun hoidon tarve tulee selvittää. (Hietanen-Peltola 2013b.)

5.3 Kodin ja huoltajien rooli

Nuoren on hyvä keskustella eri uravalinnoista myös kotona. Huoltajan on tärkeää kuunnella nuoren omia ajatuksia. Joskus voi tulla tilanne, jolloin huoltajalla itsellään voi olla kysymyksiä liittyen siirtymiseen peruskoulusta toisen asteen koulutukseen. Tällöin huoltajien on hyvä olla yhteydessä kouluun. Jos kysymyksiä on paljon, voidaan järjestää yhteinen tapaaminen nuoren, huoltajien ja opinto-ohjaajan kanssa. (Väestöliitto 2014.)

On tärkeää muistaa, että huoltajat voivat kertoa nuorelle omia näkemyksiään, mutta nuori itse tekee valinnat oman tulevaisuutensa suhteen. Jopa huoltajan ääneen lausumattomatkin asenteet voivat vaikuttaa suuresti nuoren valintoihin. Nuorelle voi tulla mielikuva, ettei hän kelpaa huoltajilleen omana itsenään ja omine valintoineen. (Väestöliitto 2014.) Flammer ja Alsaker (2006) kirjoittavat, että pääsääntöisesti vanhemmat tukevat nuorta tämän opiskeluvaihtoissa ja odottavat hänen pärjäävän niissä erinomaisesti. Toisinaan vanhempien odotukset nuorten kyvyistä ovat liian korkeat. (Flammer & Alsaker 2006, 241.)

Joskus nuori voi tehdä virhevalinnan valitessaan toisen koulutus asteen opiskelupaikkaa. Tällöin nuorta on hyvä muistuttaa hänen nuoresta iästään. Vaikka nuori opiskelisikin vuoden yleissivistäviä aineita tai ammatillisen koulutuksen kursseja, voi seuraavana vuonna hakea paremmin sopivaan koulutukseen. (Väestöliitto 2014.)

6 OSALLISUUTTA OHJAUKSEN KEINAIN -PROJEKTI

Osallisuutta ohjauksen keinoin: ohjauksen malli ensimmäiseen nivelvaiheeseen - projekti keskittyy nuorten tukemiseen peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Euroopan sosiaalirahasto (ESR) rahoittaa projektia. Projekti alkoi helmikuussa 2014 ja päättyi lokakuussa 2014. (Hankeaika – Mitä projektissa touhutaan? 2014.)

Projektin tarkoituksena on luoda riittävän moniulotteinen ja osallistava ohjausmalli erityistukea tarvitsevien yhdeksäsluokkalaisten kanssa työskenteleville. Lisäksi tarkoituksena on jäsentää toimintamallin toteuttamiseen liittyvää yhteistyötä. Tavoitteena on tuottaa ehdotus moniammatillisen osallistavan ohjauksen pilottimallista. Malli perustuu vertaisohjaukseen ja se kehitetään oppilaslähtöisesti yhdessä nuorten kanssa toimivien asiantuntijoiden avulla. Nuorten syrjäytymistä pyritään ehkäisemään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Hankeaika – Mitä projektissa touhutaan? 2014.)

Projektissa tuotetaan raportti, jossa kuvataan pilottimallin syntyminen ja nuorten ohjaamisen hyvät käytänteet nuorten näkökulmasta. Hankkeen kohderyhmänä ovat perusopetuksessa oppilaiden kanssa työskentelevät ammattilaiset, kuten opettajat, opinto-ohjaajat, kuraattorit ja terveydenhoitajat. Näiden ammattilaisten kautta kohderyhmänä ovat myös erityistuen tarpeessa ja syrjäytymisvaarassa olevat yhdeksännen luokan oppilaat. Pitkällä tähtäimellä hankkeen tuloksilla voidaan saada konkreettista hyötyä riskiryhmään kuuluvien yhdeksäsluokkalaisten syrjäytymisen katkaisemisessa Päijät-Hämeessä. (Hankeaika – Mitä projektissa touhutaan? 2014.)

7 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYS

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kirjallisuuskatsauksen avulla, mitkä tutkimusmuodot ovat toimivia ohjatessa nuorta toisen asteen opintoihin. Tavoitteena on selvittää, mitä tutkittua tietoa aiheesta on jo olemassa. Tätä tietoa voidaan hyödyntää kehitettäessä tutkimusmuotoja peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Tietoa voi käyttää hyväksi myös Osallisuutta ohjauksen keinoin -projektissa.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia kokemuksia nuorilla on saamastaan tuesta peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa?
2. Miten nuoret kehittäisivät nivelvaiheohjausta?
3. Miten kouluterveydenhoitaja voi omaa ammattitaitoaan hyödyntäen tukea nuoria peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa?

8 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTUS

Kirjallisuuskatsausten käyttö hoitotieteessä ja muussa terveystieteessä on viime vuosina selvästi yleistynyt. Yleistymisen syitä ovat tutkimusmenetelmien luotettavuus, näyttöön perustuvan toiminnan vahvistuminen ja tutkimuksen tietoteoriaalisten kysymysten huomioiminen. Kirjallisuuskatsaukset voivat olla osa empiiristä tutkimusta tai itsenäinen tutkimusmenetelmä. (Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä A.-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013, 293.) Ne sisältävät koottua tietoa rajatusta aiheesta ja ne etsivät vastausta asetettuun tutkimusongelmaan (Leino-Kilpi 2007, 2). Kirjallisuuskatsaukset voidaan jaotella systemaattisiin ja kuvaileviin kirjallisuuskatsauksiin sekä metatutkimuksiin (Kangasniemi ym. 2013, 293).

Tässä työssä käytettiin kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Kuvailevasta kirjallisuuskatsauksesta voidaan käyttää myös nimitystä perinteinen, narratiivinen tai laadullinen kirjallisuuskatsaus. (Kangasniemi ym. 2013, 293.)

8.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tarkoitus on etsiä vastauksia kysymyksiin, mitä ilmiöstä tiedetään tai mitkä ovat ilmiön keskeiset käsitteet ja niiden väliset suhteet. Aikaisempien tutkimusten avulla esille tulleita kysymyksiä pyritään vahvistamaan, tunnistamaan ja kyseenalaistamaan sekä mahdolliset ristiriidat ja puutteet aikaisempien tutkimuksien tiedoissa pyritään tunnistamaan ja tuomaan esille. (Kangasniemi ym. 2013, 294.)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus rakentuu neljästä eri vaiheesta. Ensimmäisenä on muodostettava tutkimuskysymys, joka ohjaa koko tutkimusprosessia. Kun tutkimuskysymys on rajattu täsmällisesti, voidaan tutkittavaa ilmiötä tarkastella syvällisesti. Väljempi tutkimuskysymys antaa mahdollisuuden ilmiön tarkastelun monista eri näkökulmista. Seuraavana on valittava aineisto, joka vastaa tutkimuskysymykseen. Aineiston määrä riippuu tutkimuskysymyksen laajuudesta. Aineistoa voidaan hakea sähköisesti tieteellisistä tietokannoista tai tieteellisistä julkaisuista manuaalisin hain. Tässä opinnäytetyössä käytetään näitä molempia keinoja aineiston hakuun. Aineiston kerääminen voi tapahtua joko implisiittisesti

tai eksplisiittisesti. Implisiittinen valinta tarkoittaa sitä, että aineiston valinta ja lähdekritiikki sisältyy aineiston käsittelyyn ja kuvaukseen, mutta aineiston keräämiseen käytettyjä tietokantoja ei esitellä tarkemmin. Eksplisiittisessä aineiston valinnassa raportoidaan prosessin vaiheet tarkasti. Sähköisessä ja manuaalisessa aineiston haussa käytetään apuna aika- ja kielirajauksia sekä rajattuja hakusanoja. Valitun aineiston tärkein peruste kuitenkin on sen sisältö ja suhde muihin valittuihin tutkimuksiin, joten tarvittaessa rajoituksia voidaan väljentää. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen kolmannessa vaiheessa valitusta aineistosta muodostetaan jäsentynyt kokonaisuus yhdistäen ja analysoiden aineiston sisältöä kriittisesti. Tarkoituksena ei ole referoida käytettyä aineistoa, vaan analysoida aiemman tiedon vahvuuksia ja heikkouksia sekä tehdä perusteltuja johtopäätöksiä. Viimeisessä vaiheessa kootaan yhteen keskeiset tulokset ja tarkastellaan niitä käsitteellinen, teoreettinen ja yhteiskunnallinen konteksti huomioiden. (Kangasniemi ym. 2013, 294–297.)

8.2 Aikataulu

Opinnäytetyöprosessi alkoi keväällä 2013, tuolloin aihe oli toinen. Aihe osoittautui kuitenkin todella haastavaksi sekä yhteistyö toimeksiantajan kanssa oli ongelmallista. Näistä syistä johtuen päädyttiin aiheen vaihtoon maaliskuussa 2014. Tiedon keruu uuteen aiheeseen alkoi nopeasti ja tehokkaasti. Suunnitelmaseminaari pidettiin 7. toukokuuta 2014. Tämän jälkeen alettiin etsiä tutkimuksia, joita käytettiin tuloksien tekemisessä. Opinnäytetyön tekeminen jatkui myös kesällä, jolloin kerättiin tulokset yhteen ja tehtiin johtopäätökset. Elokuussa 2014 pidettiin julkaisuseminaari ja tehtiin tarvittavat muokkaukset opinnäytetyöhön. Kun työ oli viimeistely, se lähetettiin ammattikorkeakoulujen julkaisuarkistoon Theseukseen.

8.3 Aineiston hankinta

Aluksi mietittiin, mitkä ovat opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä. Keskeisiksi käsitteiksi muodostuivat lopulta nuoret, peruskoulu, toisen asteen koulutus, tukimuodot, nivelvaihe, syrjäytyminen ja kouluterveydenhuolto. Näitä käsitteitä käytettiin opinnäytetyön sekä aineiston keräämiseen pohjana. Tämän jälkeen etsittiin yleisestä suomalaisesta asiasanastosta (YSA) käytettävät asiasanat.

Aineistoa kerättiin eri tietokannoista. Käytettyjä tietokantoja olivat Medic, Melinda, Arto, Aleksi, JBI Complete (Joanna Briggs Institute), Cochrane ja Cinahl. Manuaalista hakua suoritettiin Google-hakukoneen kautta. Opinnäytetyön edetessä aineistoa alettiin hakea myös muista lähteistä, esimerkiksi Tilastokeskuksesta, Terveysportista ja Finlexistä. Kirjallisuutta etsittiin lisäksi Masto- ja Lastu-kirjastotietokannoista.

Suomenkielisinä hakusanoina käytettiin esimerkiksi nuor*, hoitotyö*, tuk*, terveydenhoit*, nuoret, koulutus, oppilaanohjaus, nivelvaihe ja peruskoulu. Englanninkielisiä hakusanoja olivat muun muassa school health care, nursing, adolescent, young people ja support. Tämän opinnäytetyön aiheeseen sopivia vieraskielisiä lähteitä löytyi hyvin vähän, joten lähteet ovat pääasiassa suomenkielisiä. Tiedonhaku rajattiin alkamaan vuodesta 2004. Opinnäytetöitä ei tähän työhön otettu mukaan. Tietoperustan aineiston mukaanotto- ja poisjättökriteerit on kuvattu kuviossa 1 ja kuviossa 2 on esimerkki suoritetusta tiedonhausta.

MUKAANOTTOKRITEERIT	POISJÄTTÖKRITEERIT
+ Lähteen aihealue liittyy opinnäytetyön aiheeseen	- Lähteen aihealue ei vastaa opinnäytetyön aihetta
+ Lähde on suomen- tai englanninkielinen	- Lähde on muun kuin suomen- tai englanninkielinen
+ Aineisto on julkaistu vuoden 2003 jälkeen	- Aineisto on julkaistu ennen vuotta 2004

Kuvio 1. Tiedonhaun mukaanotto- ja poisjättökriteerit.

Haku-päivä	Tieto-kanta	Haku-sanat	Osumat/Käytetyt	Valitut tiedonlähteet
3.4.2014	Aleksi	siirtymä-vaihe	92/1	Viitasalo, K. 2008. Sattumanvaraisia siirtymiä? Nuorten työpajalaisten ja kymppiluokkalaisten kertomaa koulutuksen ja työelämän siirtymävaiheista. Nuorisotutkimus. 4/2008.
17.4.2014	Medic	nuor* AND hoito- työ* AND tuk* Rajaus: 2004– 2014	16/1	Tukkikoski, T. 2009. Terveystieteiden rooli ja yhteistyömuodot kouluterveydenhuollossa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos [viitattu: 23.4.2014]. Saatavissa: http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80668/gradu03614.pdf?sequence=1

Kuvio 2. Esimerkki tietoperustan tiedonhausta

8.4 Aineiston analysointi

Valitut tutkimukset käsiteltiin sisällönanalyysillä käyttäen. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan sisällönanalyysillä käytetään erilaisten dokumenttien, esimerkiksi artikkelien, raporttien tai kirjojen, systemaattiseen ja objektiiviseen analysointiin. Tarkoituksena on kuvata tutkittavaa ilmiötä sanallisesti tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Analyysi selkeyttää aineistoa, jolloin luotettavien johtopäätösten tekeminen helpottuu. Sisällönanalyysillä tehdessä on varottava aineiston informaation kadottamista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103, 108.)

Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä, koska tutkimuksen aineistona on käytetty aikaisempien tutkimusten tuloksia. Sisällönanalyysi muodostuu kolmesta eri

vaiheesta, joita ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aineistoa pelkistettäessä siitä karsitaan pois tutkimuksen kannalta epäolennaiset asiat. Tutkimuskysymykset ohjaavat pelkistämistä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–109.)

Taulukko 2. Esimerkki redusoinnista.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
Yläasteella yksin jääminen ongelmien kanssa oli yleisempää ja oppilaan asema yhteisössä oli epävakaa ja irrallinen. (Kuronen)	Oppilas yksin ongelmien kanssa
He toivoivat lisää ajantasaista tietoa lukio-opiskelusta sekä lisää tietoa eri ammateista ja jatko-opinnoista. (Rantakangas)	Enemmän tietoa jatko-opinnoista
... ettei kodin ja koulun välillä ollut yhteistyötä... (Kuronen)	Ei yhteistyötä kodin ja koulun välillä
Myös yksilön ominaisuuksiin toivottiin kiinnitettävän enemmän huomiota ja että niiden kautta pohdittaisiin uravalintaa. (Heikkonen)	Yksilön ominaisuuksien huomioiminen tärkeää

Klusteroinnissa pelkistetyistä ilmauksista haetaan yhteneväisyyksiä tai eroavaisuuksia. Samaan asiaan liittyvistä käsitteistä muodostetaan ryhmiä, joista tehdään alaluokkia ja näille alaluokille annetaan sisältöä kuvaavat nimet. Klusterointi on osa abstrahointia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110–111.)

Taulukko 3. Esimerkki klusteroinnista.

Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka
Oppilas yksin ongelmien kanssa	Tuen ja ohjauksen ongelmakohtia peruskoulussa
Moniammatillisen ohjauksen puute	
Ristiriitaisen ohjauksen saanti	
Enemmän tietoa jatko-opinnoista	Tietoa jatkokoulutuksesta
Lisää oppilaitoksiin tutustumista	
Ajanmukaisen ja luotettavan tiedon saanti jatkokoulutuksesta	
Ei yhteistyötä kodin ja koulun välillä	Kommunikointi ja yhteistyö
Kommunikointi vanhempien kanssa tärkeää	
Kommunikointia vahvistettava	
Yksilön ominaisuuksien huomioiminen tärkeää	Henkilökohtainen tuki
Yksilöllinen ohjaus ja tuki tärkeää	
Lisää henkilökohtaista ohjausta	

Seuraava vaihe on abstrahointi, jolloin tutkimuksen kannalta olennainen tieto erotetaan ja tästä valitusta tiedosta muodostetaan teoreettisia käsitteitä.

Abstrahointi etenee alkuperäistiedon käyttämistä kielellisistä ilmauksista kohti teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä. Abstrahointia voidaan jatkaa yhdistelemällä luokituksia, niin pitkälle kuin se on aineiston sisällön kannalta mahdollista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111.) Alaluokista muodostetaan yläluokkia, yläluokista pääluokkia ja pääluokista yhdistävä luokka.

Taulukko 4. Esimerkki abstrahoinnista.

Alaluokka	Yläluokka	Pääloukka	Yhdistävä luokka
Tuen ja ohjauksen ongelmakohtia peruskoulussa	Huonon ohjauksen piirteitä	Nuorten kokemuksia saamastaan tuesta	Nuorten tukeminen peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa
Kommunikointi ja yhteistyö	Hyvä ohjaus	Ohjauksen kehittäminen	
Tietoa jatkokoulutuksesta			
Hyvän ohjauksen piirteitä			
Vertaistuki			
Henkilökohtainen tuki			
Nuorten aktivoiminen			
Välittäminen			
Ongelmiin puuttuminen			
Palaute			
Kannustus			
Työelämä- ja työkokemukset			
Koulun ja työelämän yhteys			
Ilmapiiri	Ilmapiiri		
Kouluterveydenhoitajan roolit	Opiskeluun vaikuttavia tahoja	Kouluterveydenhoitajan keinot tukea nuoria	
Opinto-ohjaajien kehittäminen			
Opettajan tärkeät ominaisuudet			
Kodin tuki			
Oppilashuolto	Oppilashuoltotyö		
Oppilaanohjauksen kehittäminen			
Turvallinen ja terveellinen kouluympäristö	Suotuisa kouluympäristö		

9 TULOKSET

Tässä luvussa käsitellään kirjallisuuskatsauksen tuloksia. Tulokset on kerätty viidestä suomenkielisestä tutkimuksesta ja yhdestä englanninkielisestä hankkeesta.

9.1 Nuorten kokemuksia saamastaan tuesta ja kehittämis ehdotukset

Kurosen (2010) ja Rantakankaan (2009) tutkimuksissa tuli selkeästi esille, että nuorten saama ohjaus on puutteellista ja tuki koettiin niukaksi (Kuronen 2010, 192, 217–218; Rantakangas 2009, 77). Moni koki jatko-opiskelupaikan valinnan vaikeaksi ja ristiriitaiseksi ja nuoret kokivat olevansa valintojensa kanssa yksin. Myös muiden ongelmien kanssa nuoret jäivät usein yksin, eivätkä he saaneet tarvitsemaansa tukea. Ongelmien syitä ei tutkittu eikä ongelmiin puututtu. Ongelmien ennaltaehkäisy oli vähäistä ja varhainen puuttuminen vaikeaa. Peruskoulun viimeiset luokat eivät vastaakaan tarpeeksi nuorten tarpeisiin. (Kuronen 2010, 179, 194, 205, 218, 226, 232.)

Ohjauksen tulee olla kokonaisvaltaista ja sen on korostettava asiakaslähtöisyyttä (Kuronen 2010, 304, 336). Nuoria tulee kohdella tasa-arvoisesti (Kuronen 2010, 335; Kuure 2014, 24). Vaikka nuoret halusivat, että ohjaus on rentoa, niin silti he kokivat rajojen asettamisen tarpeellisenä (Tuuri 2008, 52). Hyvänä asiana nähtiin mahdollisuus joustaa opinnoissa nuoren tarpeiden mukaan (Kuronen 2010, 302). Kuuren (2014) tutkimuksen mukaan nuoria ei tule jättää heitteille peruskoulusta valmistumisen jälkeen, vaan tukea ja ohjausta tulee antaa vielä oppivelvollisuuden päätyttyä (Kuure 2014, 23).

Seuraavaksi kerrotaan nuorten kokemuksista ja kehittämis ehdotuksista aihealueittain. Nämä aihealueet ovat nousseet käytetyissä tutkimuksissa eniten esille, joten niitä voidaan pitää tärkeimpinä tekijöinä peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheohjauksessa.

9.1.1 Yksilöllinen tuki ja vertaistuki

Tutkimukset osoittivat sen, ettei nuoria tueta yksilöllisesti, vaikka moni nuori olisi sitä tarvinnut (Heikkonen 2013, 82; Kuronen 2010, 222; Kuure 2014, 29; Rantakangas 2009, 112; Tuuri 2008, 3). Koulussa ei myöskään arvosteta yksilöllisyyttä, vaan usein pyritään yhdenmukaisuuteen (Kuronen 2010, 229). Yksilöllistä ohjausta on siis syytä lisätä koko peruskoulun ajalle.

Heikkonen (2013) ehdottaa oppilaanohjauksen ajan uudelleen priorisointia tai ajan lisäämistä, jotta henkilökohtainen ohjaus toteutuisi paremmin. Nuoret halusivat kahdenkeskeistä aikaa ja keskustelua oppilaanohjaajan kanssa. Nuoren ominaisuudet tulee huomioida pohdittaessa uravalintaa. Myös nuoren vahvuudet ja heikkoudet tulee selvittää ennen uravalinnan päättämistä, jotta valinta onnistuisi mahdollisimmin hyvin. (Heikkonen 2013, 68, 92, 96, 97.)

Vertaistuen saaminen samassa tilanteessa olevilta auttoi nuoria nivelvaiheessa. Monia auttoi tieto, että myös moni muu on samassa tilanteessa. Tällöin nuoret eivät kokeneet olevansa yksin ongelmiensa kanssa, vaan muut nuoret koettiin tukena. (Kuure 2014, 23.)

9.1.2 Palaute, kannustus ja välittäminen

Nuoret kokivat, etteivät he ole saaneet tarpeeksi ohjaavaa palautetta peruskoulussa. Tämä hankaloitti valintojen ja päätösten tekemistä. Myönteistä palautetta tulee antaa, sillä se parantaa itsetuntoa ja kasvattaa uskoa omiin kykyihin. Myös myönteiset kokemukset lisäävät itseluottamusta ja omaa aktiivisuutta. (Kuronen 2010, 153, 179, 291.) Välitön ja rehellinen palaute auttaa nuoria myös muilla elämän alueilla (Kuure 2014, 19; Tuuri 2008, 55).

Nuorta tulee myös muistaa kannustaa. Nuoret kuitenkin kokivat, etteivät ole saaneet peruskoulussa tarpeeksi kannustusta vaan ongelmiin puututtiin lähinnä rangaistuksin (Kuronen 2010, 227). Myös nuoret itse näkivät kannustuksen ja neuvojen saamisen tarpeellisena (Tuuri 2008, 51–52).

Kurosen (2010) tutkimuksessa kerrottiin, ettei peruskoulun yläluokilla välitetä nuorista (Kuronen 2010, 192). Nuoret kaipasivat vilpitöntä välittämistä

(Rantakangas 2009, 78). Nuoret arvostivat sitä, että heistä huolehdittiin ja heidän asioistaan oltiin aidosti kiinnostuneita (Tuuri 2008, 51; Kuronen 2010, 301–302).

9.1.3 Nuorten aktivoiminen ja koulun ilmapiiri

Nivelvaiheen ohjauksen tulee edistää nuorten itseohjautuvuuden kehittymistä (Rantakangas 2009, 112). Nuorilta tulee vaatia osallistumista ja aktiivisuutta, jolloin he toisivat paremmin esiin omia toiveitaan ja tarpeitaan (Tuuri 2008, 60). Ohjauksen on oltava enemmän nuorten omaan harkintaan ja toimijuuteen pohjautuvaa, kuin ulkoapäin tulevaan ohjaukseen perustuvaa (Kuronen 2010, 307).

Nuoret toivoivat kouluun rentoa ja miellyttävää ilmapiiriä (Rantakangas 2009, 80). Positiivinen ilmapiiri vahvistaa oppilaiden itsetuntemusta, opiskelumotivaatiota ja uskoa omaan kykyihin sekä auttaa menestymään koulussa (Kuronen 2010, 201; Tuuri 2008, 68).

9.1.4 Tietoa jatkokoulutuksesta ja työkokemukset

Nuoret kaipasivat lisää tietoa peruskoulun jälkeisistä jatkokoulutusmahdollisuuksista (Heikkonen 2013, 94; Rantakangas 2009, 113). Tiedon tulee olla ajanmukaista sekä luotettavaa (Tuuri 2008, 54). Sekä lukiokoulutuksesta että ammatillisesta koulutuksesta tulee kertoa enemmän peruskoulussa. Heikkosen (2013) tutkimuksessa ehdotettiin, että opetusta voitaisiin eriyttää lukiosta ja ammattikoulusta kiinnostuneiden välillä (Heikkonen 2013, 92). Tällöin nuori saisi tietoa juuri häntä kiinnostavasta jatkokoulutuspaikasta ja ohjaus tavoittaisi paremmin kohderyhmänsä. Myös lukion jälkeisistä koulutusmahdollisuuksista nuoret halusivat lisää tietoa jo peruskoulussa (Heikkonen 2013, 83). Nuoret halusivat, että opiskelukuluista tiedotettaisiin enemmän, esimerkiksi kirja- ja työvälinekuluista tulee kertoa jo peruskoulun puolella (Rantakangas 2009, 120).

Yläkoulujen opetussuunnitelmaan sisältyy melko vähän työssäoppimisjaksoja (Heikkonen 2013, 95). Nuoret kuitenkin kokivat työssäoppimisen hyödylliseksi, sillä ne ovat mielenkiintoisia ja auttavat jatko-opiskelupaikan valinnassa

(Rantakangas 2009, 120; Kuronen 2010, 280). Nuoret kaipasivat muutenkin enemmän tietoa työelämästä (Rantakangas 2009, 80).

Koulutuksen ja työelämän yhteistyötä tulee lisätä. Erityisesti peruskoulun loppupuolella aikaa pitäisi antaa sille, että nuori saa entistä enemmän aikaa tutustua työelämään. Myös ammatinvalintaan liittyviä valmiuksia tulee parantaa. (Kuronen 2010, 232.)

Nuoret eivät nähneet yhteyttä koulun ja työelämän välillä. Oppiaineiden sisältöjen ei koeta olevan hyödyllisiä työelämään siirtymisen kannalta. (Kuronen 2010, 330.) Työelämän ja oppiaineiden yhteyttä tulee lisätä (Rantakangas 2009, 81). Myös koulujen ja työelämän yhteistyötä on tärkeää lisätä ja opettajia on kannustettava yritys yhteistyöhön (Heikkonen 2013, 97; Rantakangas 2009, 120).

9.1.5 Oppilaanohjauksen kehittäminen

Oppilaanohjausta tulee kehittää niin, että nuoret kokevat sen hyödylliseksi. Oppilaat on hyvä ottaa mukaan kehittämiseen, jotta oppilaanohjaus vastaisi paremmin nuorten tarpeisiin (Rantakangas 2009, 77). Jotta oppilaanohjauksen kehittäminen olisi mahdollista, on siihen käytettäviä resursseja lisättävä (Heikkonen 2013, 97).

Nuoret kehittäisivät oppilaanohjausta lisäämällä sen tunteja ja tekemällä niistä mielenkiintoisempia. Oppilaanohjauksen tunneilla tulee käyttää monipuolisempia työtapoja ja opiskelutaitojen ohjaukseen tulee kiinnittää enemmän huomiota. (Rantakangas 2009, 80, 118.) Vierailuja eri oppilaitoksiin ja vierailijoita toivottiin lisää (Heikkonen 2013, 83; Rantakangas 2009, 89). Myös ammatinvalintatestejä ja keskustelua tulevasta urasta ja uravalinnasta haluttiin enemmän (Kuronen 2010, 218). Oppilaanohjauksen ongelmana ei ollut se, ettei tietoa ollut vaan se, ettei sitä osattu käyttää oikein (Kuure 2014, 19).

Monella nuorella oli huonoja kokemuksia oppilaanohjaajista, esimerkiksi osa ei saanut hänestä selvää, häntä pidettiin välinpitämättömänä, kannustusta ei tullut eikä uravalintoihin saanut juurikaan ohjausta. Kokemuksia nuorilla oli myös siitä,

että jokin taho painosti heitä johonkin tiettyyn uravalintaan. (Kuronen 2010, 173, 218, 219, 222, 336.) Nuoria ei kuitenkaan saa painostaa uravalinnan suhteen, koska tällöin valinta on nuoren kannalta usein väärä.

Oppilaanohjaajien asemaa tulee vahvistaa lisäämällä oppilaanohjaajien määrää. Oppilaanohjaajien aseman vahvistuessa nuoret kokevat pystyvänsä paremmin lähestymään oppilaanohjaajaa heitä askarruttavissa asioissa. Jotta ohjaus olisi laadukkaampaa, tulee heidän aikaansa oppilaiden kanssa lisätä. Oppilaanohjaajien toivottiin olevan mukavampia, kannustavampia, keskittyneempiä ja motivoituneempia. (Heikkonen 2013, 83, 94, 97.) Oppilaanohjaajat tuntuivat tutkimuksien nuorten mukaan välinpitämättömiltä (Kuronen 2010, 219).

9.1.6 Opettajan ja kodin merkitys

Opettajilla oli tärkeä rooli ilmapiirin, turvallisuuden ja koulutyytyväisyyden luojana (Kuronen 2010, 205). Opettajien antamalla monipuolisella tuella ja kontrollilla koettiin olevan positiivinen vaikutus opinnoissa menestymiseen. Monipuolinen tuki näyttäytyi muun muassa siinä, että opettajat auttoivat nuoria myös muissa kuin oppimiseen liittyvissä ongelmissa. (Tuuri 2008, 70; Kuure 2014, 23, 25.)

Myös opettajien persoonalla oli merkitystä siinä, miten nuoret koulussa menestyivät (Kuronen 2010, 205). Nuoret toivoivat tiukempia, vaativampia sekä ammattitaitoisempia opettajia, joilla on auktoriteettia ja jotka ovat aidosti läsnä (Kuronen 2010, 197; Kuure 2014, 23; Rantakangas 2009, 89; Tuuri 2008, 52). Opettajat kuitenkin koettiin useasti painostaviksi, etäisiksi ja epäoikeudenmukaisiksi (Kuronen 2010, 192, 196).

Kotoa saatu tuki koettiin tärkeäksi, sillä nuoret arvostivat kodin ja perheen merkitystä. Varsinkin koulutuksen aloittamiseen ja opiskelujen suunnitteluun äidillä oli suuri merkitys. (Kuronen 2010, 201; Tuuri 2008, 52.)

Kurosen (2010) mukaan kodin ja koulun välillä ei ollut juurikaan yhteistyötä (Kuronen 2010, 189). Kommunikointi vanhempien kanssa oli erityisen tärkeää ja sitä tulee vahvistaa aktiivisesti (Capparelli 2003, 9, 22).

9.2 Kouluterveydenhoitajan rooli nivelvaiheessa

Kouluterveydenhoitajalla oli monia erilaisia rooleja. Kouluterveydenhoitaja toimi oppilaiden huolenpitäjänä, puolestapuhujana ja neuvonantajana. Hänen katsottiin toimivan eräänlaisena ”turvasatamana” oppilaille. Tarvittaessa kouluterveydenhoitaja ohjasi oppilaita muihin palveluihin sekä toimi yhteyshenkilönä ero tahojen välillä. Yhteistyö oppilaiden, heidän vanhempien, opettajien ja muiden kouluterveydenhoitajien kanssa oli erityisen tärkeää. Hänen tärkeimpänä tehtävänä oli kuitenkin huolehtia oppilaiden terveydestä ja tukea heidän emotionaalisia tarpeitaan. Näiden roolien kautta kouluterveydenhoitaja pystyi vaikuttamaan positiivisesti oppilaiden koulumenestykseen. (Capparelli 2003, 3, 9, 14, 20–22.)

Terve ja turvallinen kouluympäristö vaikutti positiivisesti nuorten koulumenestykseen. Myös nuorten omalla terveydellä oli ilmeinen vaikutus koulussa suoriutumiseen. Edellä mainittujen asioiden vuoksi on tärkeää, että kouluterveydenhoitaja huolehtii nuorten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä kouluturvallisuudesta. (Capparelli 2003, 2, 10, 21–22.)

Kouluterveydenhoitajan on tärkeä osata tunnistaa nuorten piilevät ongelmat (Kuronen 2010, 188). Nuori voi esimerkiksi tulla toistuvasti vastaanotolle valittamaan kipeää vatsaansa, jolloin kouluterveydenhoitajan tulee vaivan lääkitsemisen lisäksi selvittää, mistä kivut johtuvat. Taustalla voi olla esimerkiksi koulukiusaamista tai masennusta.

Kouluterveydenhoitaja toimii yhtenä oppilashuollon jäsenenä. Oppilashuollon resurssit eivät riittäneet tukemaan nuoria tarpeeksi heidän opinnoissaan, jonka vuoksi nuorten urasuunnittelu sekä opintojen edistyminen saattoi hidastua. Oppilashuollon koettiin tulevan ongelmatilanteiseen mukaan liian myöhään.

(Kuronen 2010, 195, 335.) Valitettavan usein moniammatillista ohjausta ei ollut tarpeeksi (Rantakangas 2009, 112).

10 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyötä tehdessä huomattiin, että aihe oli oletettua haastavampi. Suoraan aiheesta ei ole tehty paljoa tutkimuksia ja sen vuoksi kirjallisuuskatsaus oli vaikea koota. Englanninkielisiä tutkimuksia aiheesta ei löytynyt, joten siksi jouduttiin tyytymään vain yhteen hankkeeseen ja sekin on julkaistu jo vuonna 2003. Alun perin tarkoituksena oli huomioida myös erityistukea tarvitsevat nuoret, mutta tästä näkökulmasta jouduttiin luopumaan tiedon puutteen vuoksi.

Tutkimuksia, joissa olisi tietoa terveydenhoitajan roolista nivelvaiheessa, ei löytynyt. Tästä voidaan päätellä, että terveydenhoitajalla ei katsota olevan suurta roolia nivelvaiheen ohjauksessa. Ohjaus koulussa kuuluu enemmänkin opinto-ohjaajille sekä opettajille. Tämä on yksi opinnäytetyön keskeisimmistä tuloksista. Koska kouluterveydenhoitajalla on kuitenkin vaikutusta oppilaiden koulumenestykseen ja oppimiseen, tulee terveydenhoitajan roolia nivelvaiheohjauksessa vahvistaa. Ohjaus kuuluu koko koulun henkilökunnalle.

Tuloksista yllätti eniten sen, että vertaistuesta puhuttiin hyvin vähän. Ennakkokäsitys oli, että se olisi ollut yksi tärkeimmistä keinoista tukea nuoria nivelvaiheessa. Kuitenkin vain Kuure (2014) käsitteli vertaistuen merkityksen tärkeyttä. Hänen mukaansa vertaistuen saaminen samassa tilanteessa olevilta auttaa paljon (Kuure 2014, 23). Vertaistuen avulla nuori voi selvittää paremmin omista ongelmistaan.

Nuoret kokivat työkokemukset hyödyllisiksi. Niitä tulee lisätä peruskoulun yläasteella. Oppiaineet koettiin työelämästä irrallisiksi, joten niiden integrointia työelämään pitää lisätä (Rantakangas 2009, 81). Työkokemukset ovat todella hyödyllisiä, koska tuolloin pystyy hieman näkemään millaista mikäkin työ oikeasti on. Teoria voi nimittäin poiketa kovasti todellisuudesta ja nuori voi pohjata suunnitelmansa kuvitelmien varaan.

Tutkimuksissa selvisi, että nuoria tulee tukea yksilöllisemmin kuin tällä hetkellä (Heikkonen 2013, 82; Kuronen 2010, 222; Kuure 2014, 29; Rantakangas 2009, 112; Tuuri 2008, 3). Jokainen nuori on erilainen ja he tarvitsevat juuri heille

kohdennettua tukea ja ohjausta. Ammatinvalinnan kannalta on tärkeää huomioida nuoren henkilökohtaiset ominaisuudet (Heikkonen 2013, 92). Silloin oppilaanohjaus palvelee paremmin nuoria ja ammatinvalinta on onnistuneempaa. Mielestämme kouluterveydenhoitajalla on tässä keskeinen rooli, sillä hänen tulee selvittää nuoren alanvalintaan mahdollisesti vaikuttavat terveydelliset tekijät. Esimerkiksi astmaatikon ei välttämättä kannata valita alaa, jossa on paljon hengitysteitä ärsyttäviä pölyjä tai allergeenejä. Vaikka oma kiinnostus alaa kohtaan on tärkein tekijä ammatinvalinnassa, on kuitenkin otettava huomioon jokaisen yksilöllinen terveydentila.

Nuoret kaipasivat lisää tietoa peruskoulun jälkeisistä jatkokoulutusmahdollisuuksista (Heikkonen 2013, 94; Rantakangas 2009, 113). Lisää tietoa kaivattiin myös lukion jälkeisistä opinnoista (Heikkonen 2013, 83). Nuorille tulee kertoa realistisesti peruskoulun jälkeen olevista koulutusvaihtoehdoista. On kerrottava mitkä ovat koulutukseen pääsemisen vaatimukset, millaista itse opiskelu on ja mitä mahdollisuuksia nuorella on koulutuksen jälkeen. Monille saattaa tulla yllätyksenä se, kuinka paljon opiskelu voi tulla maksamaan. Opiskelukuluista tulee informoida jo peruskoulussa (Rantakangas 2009, 120). Näin nuoret osaavat jo ennalta varautua opiskelun aiheuttamiin kustannuksiin.

Palautteen saaminen koettiin tarpeellisenä ja hyödyllisenä valintojen ja päätösten tekemisessä. Palautteen tulee olla myönteistä, koska sen myötä nuorten itsetunto ja usko omaan kykyihin vahvistuu. (Kuronen 2010, 153, 179.) Nuorille tulee antaa myös rakentavaa kritiikkiä, koska silloin nuoret pystyvät kehittämään itseään ja he oppivat vastaanottamaan kaikenlaista palautetta. Rakentava kritiikki tulee antaa oikealla tavalla, sillä muuten nuori saattaa kokea itsensä huonoksi tai torjua hänelle annetun tuen. Myös kannustuksen puute on yksi ongelmakohta peruskoulussa (Kuronen 2010, 227). On tärkeämpää, että nuoria tuetaan kannustaen ja myönteistä palautetta antaen kuin rangaistuksin.

Peruskoulussa nuorilta tulee vaatia lisää omaa aktiivisuutta, jolloin se kehittää nuorten itseohjautuvuutta (Rantakangas 2009, 112; Tuuri 2008, 60). Itseohjautuvuuden kehittyminen auttaa nuoria päätösten teossa sekä tuo

itsevarmuutta. Nivelvaiheessa ohjauksen tulee olla nuoria aktivoivaa, eikä se saa perustua pelkästään esimerkiksi opettajilta tulevaan ohjaukseen.

Niin kouluterveydenhoitajat, opettajat kuin oppilaanohjaajatkin voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa nuorten koulumenestykseen ja viihtymiseen koulussa. Turvallinen kouluympäristö ja nuoren hyvä terveys vaikuttavat suoraan koulussa suoriutumiseen, siksi kouluterveydenhoitajan on aktiivisesti edistettävä kouluhyvinvointia (Capparelli 2003, 2, 10, 21–22). Kouluterveydenhoitajan tulee olla näkyvämpi, jotta nuoret osaavat tarvittaessa hakeutua hänen luokseen.

Opettajien antama monipuolinen tuki auttoi nuoria menestymään opinnoissaan (Tuuri 2008, 70; Kuure 2014, 25). Opettajat ovat kouluhenkilökunnasta niitä, jotka näkevät nuoria eniten ja ovat nuorten kanssa paljon tekemisissä. Sen vuoksi opettajat tietävät hyvin nuorten koulusuorituksista ja osaavat tarjota apua tarpeen vaatiessa.

Heikkosen (2013) tutkimuksen mukaan kouluissa on lisättävä oppilaanohjaajien määrää sekä oppilaiden kanssa vietettävää aikaa (Heikkonen 2013, 94, 97). Myös oppilaanohjaajien näkyvyyttä kouluissa tulee lisätä, sillä varsinkin nivelvaiheohjauksessa oppilaanohjaajan antama tuki merkitsee paljon.

Oppilashuollon resursseja on lisättävä. Moni nuorista koki, että oppilashuollon apu tulee liian myöhään (Kuronen 2010, 195). Nuoren tulee saada apua ongelmiinsa heti kun sitä tarvitsee. Tällä tavoin voidaan ehkäistä ongelmien pahenemista ja kasaantumista. Kouluterveydenhoitajan rooli oppilashuoltoryhmässä on vielä verrattain pieni. Hänen asemaansa tulee vahvistaa oppilashuoltoryhmän jäsenenä.

Heikkonen (2013), Kuronen (2010), Kuure (2014) ja Rantakangas (2009) toteavat kaikki, että oppilaanohjausta täytyy kehittää (Heikkonen 2013, 97; Kuronen 2010, 218; Kuure 2014, 19; Rantakangas 2009, 77). Nuorilta saatuja kehittämissuhteita oli paljon. Eniten toivottiin lisää vierailuja oppilaitoksiin sekä vierailijoita koululle (Heikkonen 2013, 83; Rantakangas 2009, 89). Vierailijoilta sekä vierailuista saa hyvin tietoa eri jatkokoulutusmahdollisuuksista,

mikä helpottaa koulutuspaikan valintaa. Jotta nuoret kokisivat oppilaanohjauksen hyödylliseksi ja se vastaisi heidän tarpeisiinsa, tulee nuoret ottaa mukaan kehittämiseen (Rantakangas 2009, 77). Nuoret osaavat itse kertoa, millä keinoilla he hyötyvät ohjauksesta parhaiten.

Kodilla oli suuri merkitys nuorille ja he arvostivat suuresti perheeltä saatua tukea (Kuronen 2010, 201). Tuurin (2008) mukaan äidillä oli suuri merkitys erityisesti koulutuksen aloittamisessa ja opiskelujen suunnittelussa (Tuuri 2008, 52).

Vanhempien on hyvä tietää, miten nuorelle koulussa menee. Tästä syystä kommunikointi kodin ja koulun välillä on todella tärkeää ja sitä tulee vahvistaa aktiivisesti (Capparelli 2003, 9, 22).

11 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Opinnäytetyöprosessi on edennyt hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, jotta opinnäytetyömme on eettisesti hyväksyttävä sekä luotettava. Rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä niiden arvioinnissa ovat hyvän tieteellisen käytännön mukaisia toimintatapoja. Opinnäytetyössä käytetyt tiedonhankinta- ja arviointimenetelmät ovat eettisesti kestäviä. Käytettyyn aineistoon viitataan asianmukaisella tavalla, kunnioittaen niiden tekijöiden työtä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.)

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta lisää se, että tekijöitä on ollut kaksi. Tällöin asioihin on tullut kaksi näkökulmaa ja virheiden mahdollisuudet tutkimuksien tulkinnassa ovat mahdollisesti pienemmät kuin yksin tehtäessä. Kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että tutkijoita on vähintään kaksi (Pudas-Tähkä & Axelin 2007, 46).

Opinnäytetyö on tekijöiden ensimmäinen, mikä osaltaan laskee työn luotettavuutta. Lisäksi kirjallisuuskatsaus oli molemmille uusi asia, joten ajoittain oli haastavaa edetä työssä. Ohjeita kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tekemiseen löytyi hyvin niukasti. Onneksi opettajalta saatiin tarvittaessa ohjausta, mikä auttoi suuresti opinnäytetyön teossa.

Opinnäytetyön aiheeseen liittyviä tutkimuksia löytyi vain vähän. Tämän takia hyödynnettiin oppilaitoksen informaation ammattitaitoa, joka auttoi tutkimuksien hakemisessa. Informaatikolla on eniten taitoa tiedonhakemisessa, joten hänen apunsa lisää opinnäytetyön luotettavuutta (Pudas-Tähkä & Axelin 2007, 49). Vaikka informaatikolta saatiin apua tutkimuksien etsinnässä, käytettyjen tutkimuksien määrä jäi silti hyvin pieneksi. Lisäksi englanninkielisiä tutkimuksia ei löytynyt, joten tässä opinnäytetyössä on käytetty vain yhtä englanninkielistä hanketta.

Käytetyt tutkimukset ovat julkaistu vuosien 2008–2014 aikana, mikä takaa sen, että tieto on oletettavasti edelleen luotettavaa. Englanninkielinen hanke on

julkaistu jo vuonna 2003, mutta siitä saadun tiedon katsottiin olevan silti kelvollista ja tämän takia se hyväksyttiin yhdeksi lähteeksi.

Käytetty aineisto on siis joko suomen- tai englanninkielistä. Koska opinnäytetyön tekijöillä on hyvä englanninkielentaito, käännösvirheitä ei todennäköisesti ole paljoa. Tutkimuksia, jotka ovat muun kuin suomen- tai englanninkielellä, ei otettu mukaan. Tällä tavalla pyrittiin minimoimaan mahdolliset käännösvirheet ja tulosten vääristyminen.

Yksi opinnäytetyön luotettavuutta alentava tekijä on aikataulun kiireellisyys. Kiireellisen aikataulun vuoksi kirjallisuuskatsaukseen ei keretty perehtyä kovin syvällisesti. Tämä saattaa laskea opinnäytetyön luotettavuutta.

Opinnäytetyöprosessin edetessä huomattiin, että tutkimuksia kouluterveydenhoitajan roolista nivelvaiheessa ei juuri ole tehty. Tämä vaikeutti tulosten saantia ja kirjallisuuskatsauksen tulos ei täysin vastannut yhteen esitettyyn tutkimuskysymykseen. Leino-Kilven (2007) mukaan kirjallisuuskatsaus on silti onnistunut, vaikka vastausta kaikkiin tutkimuskysymyksiin ei saataisikaan. Jos tutkimuskysymyksiin ei löydy vastauksia, tarkoittaa se sitä, että tästä tietystä aihealueesta ei ole tehty tutkimuksia. Tämä itsessään on yksi kirjallisuuskatsauksen tuloksista. (Leino-Kilpi 2007, 6.)

12 JATKOKEHITTÄMISHANKKEET

Nuorten tukeminen peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa on tärkeä ja ajankohtainen aihe. Aihetta on kyllä tutkittu, mutta lähinnä oppilaanohjaajan ja opettajan näkökulmasta. Tutkimusta voisi tehdä myös kouluterveydenhoitajan näkökulmasta. Kouluterveydenhoitaja on yksi tukija nivelvaiheessa, jonka apua voisi hyödyntää enemmän.

Olisi mielenkiintoista nähdä, kuinka uudistettu hakumenettely vaikuttaa nuorten haluun hakea opiskelupaikkaa heti peruskoulun jälkeen. Uudistetun hakumenettelyn mukaan opiskelupaikan saavat nuoret, jotka hakevat ensimmäistä opiskelupaikkaansa. Vaikuttaako tämä muutos positiivisesti vai negatiivisesti nuorten motivaatioon hakea opiskelupaikkaa? Jättävätkö nuoret hakematta, koska eivät ole vielä täysin varmoja uravalinnastaan vai ovatko he innokkaampia tavoittelemaan koulutuspaikkaa? Keskeytetäänkö opinnot helpommin, jos valittu ala ei tunnu sopivalta? Etulyöntiasema koulutuspaikan saantiin säilyy, jos tutkintoa ei suoriteta loppuun (Ammattiosaaja – amiksesta työelämään 2014).

Vertaistuen vaikutusta nuoriin peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa voisi selvittää enemmän. Tästä aiheesta olisi hyvä tehdä lisää tutkimuksia. Onneksi kuitenkin Osallisuutta ohjauksen keinoin -projektissa luotava toimintamalli perustuu juuri vertaisohjaukseen. Tämän projektin myötä vertaistuen käyttökelpoisuudesta nivelvaiheohjauksessa saadaan toivottavasti uutta tietoa.

LÄHTEET

Ammattiosaaja – amiksesta työelämään. 2014. Yhteishaulla ensimmäinen opiskelupaikka. Opetus- ja kulttuuriministeriö [viitattu: 6.8.2014]. Saatavissa: <http://www.ammattiosaaja.fi/haastattelut/yhteishaulla-ensimmainen-opiskelupaikka>

Capparelli, M. 2003. Exploring the Role of the School Nurse in Promoting Student Achievement. A Discussion Paper and Final Results of Focus Groups. New York Statewide School Health Services Center [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa: <http://www.schoolhealthservicesny.com/uploads/ExploringSchoolNurseRole.pdf>

Flammer, A. & Alsaker, F. 2006. Adolescents in school. Teoksessa Jackson, S & Goossens, L. (toim.) Handbook of Adolescent Development. Psychology Press, 241–242.

Hankeaika – Mitä projektissa touhutaan? 2014. Osallisuutta ohjauksen keinoin: ohjauksen malli ensimmäiseen nivelvaiheeseen [viitattu 23.5.2014]. Saatavissa: <http://hankeaika.no-ip.info/istunnot/2014/2292-osallisuutta-ohjauksen-keinoin-ohjauksen-malli-ensimmaiseen-nivelvaiheeseen#a2236>

Harakkamäki, L. 2008. Sytykkeen ja sosiaalialan koulutusohjelman yhteistyö. Teoksessa Lehtonen, H. (toim.) Sytykkeitä syrjäytymisen ehkäisemiseen. Tampereen yliopisto. Opettajankoulutuslaitos, 92.

Heikkonen, S. 2013. Turkulaisten yhdeksäsluokkalaisten kokemuksia ammatillisen suuntautumisen ohjauksesta. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto, opettajankoulutuslaitos [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/41342/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201305091586.pdf?sequence=1>

Hietala, H., Kaltiainen, T., Metsärinne, U. & Vanhala, E. 2010. Nuori ja mieli - koulu mielenterveyden tukena. Helsinki: Tammi.

Hietanen-Peltola, M. 2013a. Kouluterveydenhuolto. Lääkärin käsikirja. Terveysportti. Duodecim [viitattu: 25.4.2013]. Saatavissa:

http://www.terveysportti.fi/dtk/ltk/avaa?p_artikkeli=ykt00675&p_haku=kouluterveydenhuolto

Hietanen-Peltola, M. 2013b. Kouluterveydenhuolto ja ammatinvalinta. Lääkäriin käsikirja. Terveysportti. Duodecim [viitattu: 25.4.2014]. Saatavissa:

http://www.terveysportti.fi/dtk/ltk/koti?p_artikkeli=ykt00678&p_haku=kouluterveydenhuolto

Hyvällä mallilla -tukitoimien työkalupakki opettajille ja ohjaajille II. 2011. Turun kaupungin kasvatus- ja opetustoimi [viitattu 4.4.2014]. Saatavissa:

http://www.nuorisotakuu.fi/files/34043/HyvallaMallilla_netti.pdf

Jahnukainen, M. 2005. Koulutus syrjäytymisen ehkäisyssä. Teoksessa Koivula, P. (toim.) Selviytymisen polkuja – Opetusjärjestelyt oppilaan tukena. Opetushallitus, 42.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä, A.-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 4/2013, 293–297.

Kuronen, I. 2010. Peruskoulusta elämäkouluun - Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäkulusta peruskoulun jälkeen. Jyväskylän yliopisto, koulutuksen tutkimuslaitos.

Kuure, T. 2014. Olen mukana, osaan ja pystyn - koskaan ei ole liian myöhäistä, Tutkimus peruskoulun loppuun suorittamisesta. Vantaan kaupunki, nuorisopalvelut [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa:

http://reppu.lamk.fi/pluginfile.php/652428/mod_resource/content/1/Kuure%20%202014%29%20Olen%20mukana%2C%20osaan%20ja%20pystyn%20-%20koskaan%20ei%20ole%20liian%20my%20h%20ist%20A4.%20Tutkimus%20peruskoulun%20loppuun%20suorittamisestapdf

Kärkkäinen, P. 2013. Tukea koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Satakieliseminaarin julkaisu [viitattu: 2.4.2014]. Saatavissa: <http://whm02.louhi.net/~satakiel/wp-content/uploads/2013/10/TUKEA-KOULUNK%20YNNIN-NIVELVAIHEISIIN-P%20ivi-K%20rkk%20inen.pdf>

Lehtonen, H. 2008. Itseohjautuvuus tulevaisuusorientaatiota vasten. Teoksessa Lehtonen, H. (toim.) Sytykkeitä syrjäytymisen ehkäisemiseen. Tampereen yliopisto. Opettajankoulutuslaitos, 73.

Lehtonen, H. & Lehkonen, H. 2008. Avauksia perusopetuksen yrittäjäyyskasvatukseen. Teoksessa Lehtonen, H. (toim.) Sytykkeitä syrjäytymisen ehkäisemiseen. Tampereen yliopisto. Opettajankoulutuslaitos, 53–54.

Leino-Kilpi, H. 2007. Kirjallisuuskatsaus - Tärkeää tiedon siirtoa. Teoksessa Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri R.-L. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto, 2, 6.

Lämsä A.-L., & Jylhä, I. 2009. Tukea koulupolun nivelvaiheisiin. Erityiskasvatus 3/2009, 7–8.

Nykänen, S. 2010. Ohjauksen palvelujärjestelyjen toimijoiden käsitykset johtamisesta ohjausverkostossa - Matkalla verkostojohtamiseen? Jyväskylän yliopisto, koulutuksen tutkimuslaitos.

Opetushallitus. 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. [viitattu: 5.4.2014]. Saatavissa:
http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf

Opetusministeriö. 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:33 [viitattu: 3.4.2014]. Saatavissa:
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_270_tr33.pdf?lang=fi

Perusopetuslaki. 628/1998. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu: 5.4.2014]. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=opiskelu#L4P11>

Petrie, P. 2011. Communication Skills for Working with Children and Young People - Introducing Social Pedagogy. Jessica Kingsley Publishers. Third Edition.

Pirttiniemi, J. 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen kehittäminen. Teoksessa Koivula, P. (toim.) Selviytymisen polkuja – Opetusjärjestelyt oppilaan tukena. Opetushallitus, 33–38.

Pudas-Tähkä, S.-M. & Axelin, A. 2007. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajaus, hakutermit ja abstraktien arviointi. Teoksessa Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri R.-L. (toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto, 46, 49.

Päätöksen aika! - miten tukea nuoren tietä peruskoulusta toiselle asteelle ja työelämään. Toimenpide-ehdotuksia koulutus- ja yhteiskuntatakuun toimeenpanoon liittyvään päätöksentekoon. 2007. EQUAL-yhteisöaloiteohjelma. Turun ammatti-instituutti [viitattu: 8.4.2014]. Saatavissa: http://www.vaskooli.fi/julkaisu_paattajille_kevyt.pdf

Rantakangas, E. 2009. Peruskoulusta jatko-opintoihin – ohjauksen ja tuen merkitys opintojen nivelvaiheessa opiskelijoiden arvioimana. Lisensiaatin tutkimus. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta opettajankoulutuslaitos [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/76537/lisuri00118.pdf?sequence=1>

Rinkinen, A. & Siippainen, M. 2012. OHJAUKSEN POLKUJA - Perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittämistoiminnan hyvät käytänteet. Oppaat ja käsikirjat. Opetushallitus [viitattu 5.4.2014]. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/144632_Ohjauksen_polkuja.pdf

Seppänen, A. 2012. Varhainen puuttuminen voi pelastaa paljon. Suomen Lääkärilehti 13/2012 [viitattu: 23.4.2014]. Saatavissa: <http://www.fimnet.fi/aineistot.phkk.fi/cl/laakarilehti/pdf/2012/SLL132012-1022.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2005. Ota oppi –malli. Nuorten tukeminen perusopetuksesta jatko-opintoihin Kuntoutuskokeilun ohjausryhmän muistioita. 2005:14. [viitattu: 10.4.2014]. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-

3809.pdf&title=Ota_oppi__malli__Nuorten_tukeminen_perusopetuksesta_jatko_opintoihin_fi.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2014. Kouluterveydenhuolto [viitattu: 1.8.2014].

Saatavissa:

http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/terveyspalvelut/kouluterveydenhuolto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Kouluterveydenhuolto. Kasvun

kumppanit - Lasten hyvinvointia vahvistamassa [viitattu: 23.4.2014]. Saatavissa:

[http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-](http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/oppilas/kouluterveydenhuolto)

[fi/palvelut/oppilas/kouluterveydenhuolto](http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/oppilas/kouluterveydenhuolto)

Tilastokeskus. 2012. Peruskoulun 9. luokan päättäneiden ja uusien ylioppilaiden

välitön pääsy jatko-opintoihin vaikeutui yhä 2011. [viitattu 7.4.2014]. Saatavissa:

http://www.stat.fi/til/khak/2011/khak_2011_2012-12-13_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2014a. Käsitteet ja määritelmät [viitattu 3.4.2014]. Saatavissa:

<http://www.stat.fi/til/erop/kas.html>

Tilastokeskus. 2014b. Peruskoulu [viitattu: 1.4.2014]. Saatavissa:

<https://www.tilastokeskus.fi/meta/kas/peruskoulu.html>

Tilastokeskus. 2014c. Peruskoulun 9. luokan päättäneiden välitön sijoittuminen

jatko-opintoihin 2005 – 2012 [viitattu: 26.4.2014]. Saatavissa:

http://www.stat.fi/til/khak/2012/khak_2012_2014-01-23_tau_001_fi.html

Tilastokeskus. 2014d. Välitön pääsy jatko-opintoihin helpottui peruskoulun

päättäneillä mutta vaikeutui uusilla ylioppilailta [viitattu 7.4.2014]. Saatavissa:

http://www.stat.fi/til/khak/2012/khak_2012_2014-01-23_tie_001_fi.html

Tukkikoski, T. 2009. Terveydenhoitajan rooli ja yhteistyömuodot

kouluterveydenhuollossa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

Läketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos [viitattu: 23.4.2014]. Saatavissa:

<http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80668/gradu03614.pdf?sequence=1>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäiltyjen käsitteleminen Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö [viitattu 6.8.2014]. Saatavissa:

http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio040413.pdf.pdf#overlay-context=fi/ohjeet-ja-julkaisut

Tuuri, T. 2008. Nuoren elämänhallinta ja ohjaus opintojen nivelvaiheessa – oppilaiden kokemuksia ova-koulutuksesta. Pro gradu. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden laitos [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa:

<http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/78910/gradu02456.pdf?sequence=1>

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 338/2011. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu: 1.8.2014].

Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110338>

Vertanen, I. 2008. Yrittäjyyskasvatus syrjäytymisen ehkäisemisessä. Teoksessa Lehtonen, H. (toim.) Sytykkeitä syrjäytymisen ehkäisemiseen. Tampereen yliopisto. Opettajankoulutuslaitos, 13–35.

Viitasalo, K. 2008. Sattumanvaraisia siirtymiä? Nuorten työpajalaisten ja kymppiluokkalaisten kertomaa koulutuksen ja työelämän siirtymävaiheista. Nuorisotutkimus. 4/2008. 78–80.

Vilppola, T. 2007. Reaalipedagoginen toimintaprosessi - Sosiaalipedagogisen työn sovellus koulutuksesta syrjäytymässä olevien nuorten kokonaisvaltaisessa tukemisessa. Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta [viitattu: 8.4.2014]. Saatavissa: <http://herkules.oulu.fi/isbn9789514284670/isbn9789514284670.pdf>

Väestöliitto. 2014. Peruskoulun jälkeen [viitattu: 25.4.2014]. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/murrosikaisten-vanhemmat/tietoa/koulu2/peruskoulun_jalkeen/

LIITTEET

Liite 1. Tiedonhaku

Liite 2. Tutkimukset

Liite 1. Tiedonhaku

Haku-päivä	Tietokanta	Hakusanat	Osumat/Valitut	Valitut lähteet
25.4.2014	Melinda	peruskoul* AND nuor* AND syrjäy* Rajaus 2009- 2014	8/1	Kuronen, I. 2010. Peruskoulusta elämäkouluun - Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäkulusta peruskoulun jälkeen. Jyväskylän yliopisto, koulutuksen tutkimuslaitos. N=22
8.5.2014	Google Scholar	nuoret ohjaaminen niveli- vaihe koke- mukset	441/2	Rantakangas, E. 2009. Peruskoulusta jatko-opintoihin – ohjauksen ja tuen merkitys opintojen niveli- vaiheessa opiskelijoiden arvioimana. Lisensiaatin tutkimus. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta opettajankoulutuslaitos [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa: http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/76537/lisuri00118.pdf?sequence=1 N=415 Heikkonen, S. 2013. Turkulaisten yhdeksäsluokkalaisten kokemuksia ammatillisen

		Rajaus 2009- 2014		suuntautumisen ohjauksesta. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto, opettajankoulutuslaitos [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/41342/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201305091586.pdf?sequence=1 N=161
8.5.2014	Google Scholar	nuoret ohjaa- minen nível- vaihe koke- mukset	627/1	Tuuri, T. 2008. Nuoren elämänhallinta ja ohjaus opintojen nivelvaiheessa – oppilaiden kokemuksia ova-koulutuksesta. Pro gradu. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden laitos [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa: http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/78910/gradu02456.pdf?sequence=1 N=33
4.6.2014	Cinahl Ebsco	"school nurse" role achie- vement	3162/1	Capparelli, M. 2003. Exploring the Role of the School Nurse in Promoting Student Achievement. A Discussion Paper and Final Results of Focus Groups. New York Statewide School Health Services Center [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa: http://www.schoolhealthservicesny.com/uploads/ExploringSchoolNurseRole.pdf N=70
6.6.2014	Reppu	-	-	Kuure, T. 2014. Olen mukana, osaan ja pystyn - koskaan ei ole liian myöhäistä, Tutkimus peruskoulun loppuun suorittamisesta. Vantaan kaupunki, nuorisopalvelut [viitattu: 16.6.2014]. Saatavissa:

			<p>http://reppu.lamk.fi/pluginfile.php/652428/mod_resource/content/1/Kuure%20%282014%29%20Olen%20mukana%2C%20osaan%20ja%20pystyn%20-%20koskaan%20ei%20ole%20liian%20my%20h%20ist%20A4.%20Tutkimus%20peruskoulun%20loppuun%20suorittamisestapdf</p> <p>N=148</p>
--	--	--	---

Liite 2. Tutkimukset

Tekijä, vuosi, tutkimuksen nimi & maa, jossa tutkimus tehty	Tarkoitus/Tavoite	Kohderyhmä (otos)	Aineiston keruu ja analysointi	Päätulokset
<p>Kuronen Ilpo. 2010. PERUSKOULUSTA ELÄMÄNKOULUUN - Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäntilasta peruskoulun jälkeen. Suomi</p>	<p>Tutkimuksen tarkastelukohteena olivat syrjäytymisvaarassa, erityistukea ja ohjausta tarvitsevat nuoret tai nuoret aikuiset. Heidän koulutusuriaan, oppimisprosessejaan ja elämäntilasta käännekohtia haluttiin selvittää heidän koulukokemustensa näkökulmasta.</p> <p>Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa kertomuksia, jotka sisältävät tietoa nuorten aikuisten koulusta ja elämäntilasta. Tietoa haluttiin myös siitä, millä tavoin koulukokemukset ovat vaikuttaneet nuorten aikuisten elämäntilastuun. Tutkimuksessa selvitettiin millaisia sisältöjä ja</p>	<p>Kohderyhmänä olivat ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevat 22 nuorta aikuista, jotka olivat ajautuneet peruskoulussa erilaisiin vaikeuksiin. N = 22</p>	<p>Laadullisen tutkimuksen aineisto koostui haastatteluilta kerätyistä nuorten kertomista koulutuselämäkerroista.</p> <p>Tutkimus pohjautui narratiiviseen lähestymistapaan. Kertomusaineisto käsiteltiin narratiivisen analyysin avulla. Aineistoa jäseneltiin kategorisoimalla ja teemoittelulla.</p>	<p>Koulusuhteen laadun perusteella voitiin muodostaa seuraavat kategoriat: ala-asteella jännittäjäksi tai levottomiksi leimautuneet, kiusatut ja yläasteella kyllästyneet luovuttajat tai suorittajat. Vaikeudet alkoivat usein jo ennen koulun aloittamista. Koulunkäynnin nivelvaiheet olivat kriittisiä kohtia. Monien ongelmat alkoivat kerääntyä jo ala-asteella. Useilla oli ongelmia psykososiaalista ja sosiaalista vahvistamista vaativissa elämäntilastoissa.</p>

	merkityksiä koulu saa aikaan yksilöiden elämäkuluissa.			Vastenmieliset kokemukset koulusta olivat yhteydessä esimerkiksi epäonnistumisiin, leimautumiseen, kiusaamiseen, ilmapiiriin, vähäiseen varhaiseen puuttumiseen ja opettaja-opilassuhteisiin.
Rantakangas Eija. 2009. Peruskoulusta jatko-opintoihin - ohjauksen ja tuen merkitys opintojen nivelvaiheessa opiskelijoiden arvioimana. Suomi.	Tutkimuksessa selvitettiin opiskelijoiden mielipiteitä nivelvaiheohjauksesta ja tuen tarpeellisuudesta opintojen eri vaiheissa. Tutkimuksessa kerrotaan ohjauksen merkityksestä ehkäistäessä syrjäytymistä ja opiskelijoiden näkökulmaa hyödynnetään kehitettäessä nivelvaiheen ohjausprosessia.	Tutkimusjoukko koostui lukijoiden ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista. N=415	Opiskelijat täyttivät kyselykaavakkeen, jossa oli Likert-asteikollisia (1-5) sekä avoimia kysymyksiä koskien ohjausta ja opetusta. Aineiston analyysiin käytettiin sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä.	Oppimisen ja opiskelun ohjaus oli puutteellista niin peruskoulussa kuin toisen asteen oppilaitoksissa. Opiskelijoiden ohjaus koko kouluhenkilökunnan tehtävänä ei toteutunut. Opiskelijoiden kasvua ja kehitystä ei tuettu tarpeeksi. Henkilökohtaista tukea ja ohjausta kaivattiin enemmän. Erityisen hyödylliseksi koettiin työkokemukset ja eri ammatteihin tutustuminen.

<p>Heikkonen, Salla. 2013. Turkulaisten yhdeksäsluokkalaisten kokemuksia ammatillisen suuntautumisen ohjauksesta. Suomi.</p>	<p>Tutkimuksessa selvittiin nuorten kokemuksia ohjauksesta ja sen hyödyllisyydestä. Tämän lisäksi tutkittiin sitä, miten nuoret halusivat kehittää ammatillisen suuntautumisen ohjausta ja mitkä asiat vaikuttivat heidän valintoihinsa koulutuspaikan suhteen.</p>	<p>Kohderyhmänä oli 161 turkulaista yhdeksäsluokkalaista. He tulivat kolmesta eri koulusta ja yhdeksästä eri luokasta. N=161</p>	<p>Aineiston kerääminen tapahtui sähköisen kyselylomakkeen avulla keväällä 2012. Aineistoa analysoitiin T-testeillä sekä teemoittelemalla ja tarkastelemalla tunnuslukuja.</p>	<p>Omalla mielenkiinnolla alaa kohtaan ja henkilökohtaisella keskustelulla oppilaanohjaajan kanssa oli suurin vaikutus koulutuspaikkavalintaan. Ammatillisen suuntautumisen ohjaukseen oltiin jokseenkin tyytyväisiä ja koulutus- ja uravalintoihin koettiin saaneen tukea. Nuoret kokivat myös ammatti- ja koulutustietouden lisääntyneen. Ammatillisen suuntautumisen ohjauksen kehittämissuhteista tärkeimmäksi nousivat tiedon lisääminen eri ammanteista ja koulutusmahdollisuuksista sekä lukioista.</p>
<p>Tuuri Tuija. 2008. Nuoren elämänhallinta ja ohjaus</p>	<p>Tutkimuksella selvitettiin mitkä tekijät vaikuttivat nuorten</p>	<p>16-18-vuotiaat nuoret, jotka opiskelevat Ovalla.</p>	<p>Nuorista 33 vastasi kyselyyn, josta saatu</p>	<p>”Käymistila” kuvasi Ovalla opiskelevien</p>

<p>opintojen nivelvaiheessa – oppilaiden kokemuksia ova-koulutuksesta. Suomi.</p>	<p>ammatinvalintaan ja kouluttautumiseen peruskoulun jälkeisessä nivelvaiheessa.</p>	<p>N=33</p>	<p>aineisto käsiteltiin kvantitatiivisin ja kvalitatiivisin menetelmin. Lisäksi viisi nuorista oli mukana teemahaastatteluissa. Haastatteluista saatu aineisto litteroitiin ja käsiteltiin sisällönanalyysiä käyttäen. Koulutuksen järjestäjät antoivat asiakirjoja käyttöön, joista myös kerättiin aineistoa.</p>	<p>nuorten elämänhallintaa nivelvaiheessa. Nuoret tarvitsivat tukea ja ohjausta saavuttaakseen tavoitteensa. Suhtautuminen uusien asioiden oppimiseen ja uusien kokemusten saamiseen oli usein kielteistä. Yksilöllinen ohjaaminen koulutuspaikan valinnassa auttoi nuoria pääsemään valitsemaansa koulutukseen. Ovan aikana nuorten opiskelumotivaatio ja vastuullisuus olivat lisääntyneet. Oma äiti ja opettajat koettiin tärkeinä tukijoina. Ova-koulutus oli tärkeä nuorten koulutuspolkujen jatkumisen kannalta.</p>
<p>Kuure Tapio. 2014. Olen mukana, osaan ja pystyn -koskaan ei ole liian myöhäistä,</p>	<p>Tutkimus tehtiin osana Vantaan nuorisotoimen johtamaa Menolippu-projektia. Tavoitteena oli tutkia</p>	<p>N=148</p>	<p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin etnografiaa, johon kuuluu havainnointia,</p>	<p>Kaikille yhtenäinen peruskoulu oli toimiva, sillä peruskoulun päättötodistusta vaille</p>

<p>Tutkimus peruskoulun loppuun suorittamisesta. Suomi.</p>	<p>peruskoulun keskeyttämisen taustalla olevaa ilmiötä ja nuorten palvelujärjestelmien kehittämistarpeita. Lisäksi selvitettiin miten nuoret ovat päätyneet siihen tilanteeseen, että peruskoulu jäi kesken ja missä ovat ne kohdat, joista nuoret putosivat palvelujärjestelmien ulkopuolelle.</p>		<p>kenttähaastatteluja ja asiantuntijahaastatteluja. Myös Menolippuprojektiin liittyvät dokumentit ja koulun keskeyttämiseen liittyvät tutkimukset antoivat aineistoa tutkimukseen.</p>	<p>jääviä nuoria oli vähän. Nuoret, joiden olosuhteet eivät kulkeneet samaan tahtiin koulutovereidensa kanssa, jäivät ilman palvelua oppivelvollisuuden jälkeen. Heistä suuri osa tarvitsi oppimisen ohjauksen lisäksi elämännhallinnan tukemista sekä joustavia ratkaisuja, joissa huomioidaan myös toimeentulo.</p>
<p>Capparelli Mary M. 2003. Exploring the Role of the School Nurse in Promoting Student Achievement. United States of America.</p>	<p>Tavoitteena on kasvattaa kommunikaatiota ja ymmärrystä koulun päättäjien ja kouluterveydenhoitajien välillä oppilaiden akateemisen suoriutumisen ja terveiden elämäntapojen välisestä suhteesta.</p>	<p>Kohderyhmään kuuluu 23 rehtoria sekä 47 kouluterveydenhoitajaa. N=70</p>	<p>Hanke koostuu kahdesta eri osasta. Ensin hankkeessa suoritettiin kirjallisuuskatsaus, jonka perusteella rehtorit ja kouluterveydenhoitajat kokoontuivat kahdeksaan ryhmään keskustelemaan kouluterveydenhoitajan roolista</p>	<p>Sekä koulun päättäjät että kouluterveydenhoitajat voivat paremmin viedä eteenpäin viestiä, että terveistä lapsista tulee akateemisesti menestyneitä ja että kouluterveydenhoitajan lisääminen koulutukselliseen ympäristöön parantaa oppilaiden aktiivista oppimista.</p>

			edistää oppilaiden akateemista pärjäämistä. Tapaamiskertojen alussa kaikki ryhmät osallistuivat myös esitutkimukseen.	
--	--	--	---	--